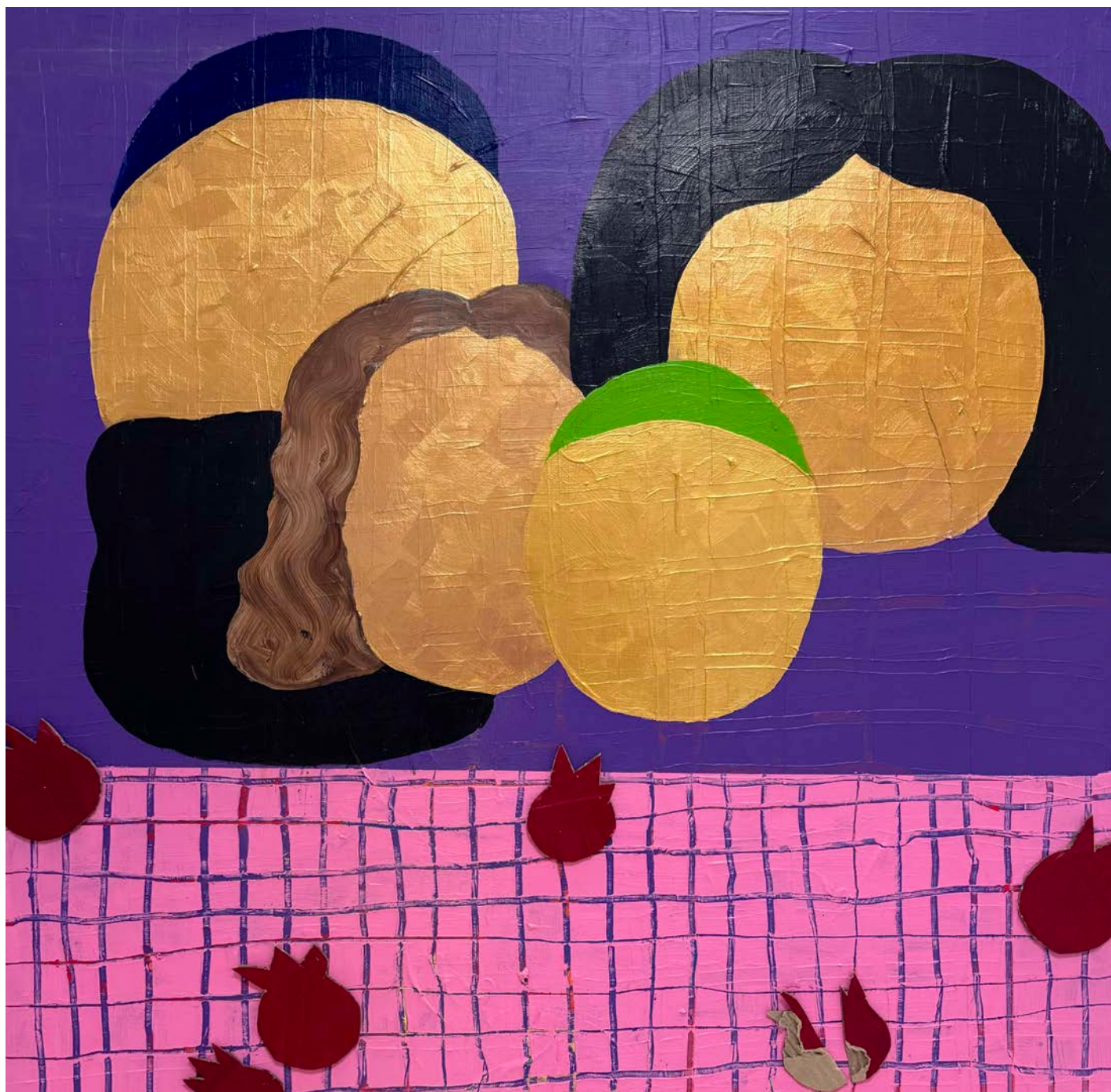

Josefina Puah Klimentová, Roš ha-šana, první večer, 2024

RABÍNSKÉ SLOVO Rabínka Kamila Kopřivová:
Král je v poli 2

BEJT SIMCHA Novoroční přání předsedy
Bejt Simcha 4

ROZHOVOR Poklad z komorice:
O holešovském rodákovi Davidu Meiselovi
s jeho pravnučkou Tenou 5

KULTURA Josefina Puah Klimentová:
Hostiny jsou pro mě víc než jen obrazy 8

TÉMA Nadační fond obětem holocaustu
oslaví 25. výročí beneficí v Klausově
synagoze 10

RESUMÉ Resumé 24. ročníku časopisu
Maskil 11

REPORTÁŽ V Bubnech začala stavba
Centra paměti a dialogu 15

TÉMA Tragédie holocaustu na Slovensku nie
je len tragédiou Židov. Recenzia knihy Hany
Kubátovej Kde líšky dávajú dobrú noc 16

MIŠ-MAŠ / מיש-מש 18

KULTURA Kulturní program září 2025 20

RECEPT Sladká chala
(recept šéfredaktorky Maskilu) 24

Milé čtenářky, milí čtenáři,

měsíc elul nás opět zve k zastavení, reflexi a k přemítání o budoucnosti. Vysoké svátky klepou na dveře a s nimi přichází i čas návratů – k sobě, k tradici, k tomu, co nás přesahuje. Král je v poli, říká chasidská metafora, kterou připomíná rabínka Kamila Kopřivová. A my máme možnost se k němu nadcházející dny přiblížit.

O návratech je toto číslo Maskilu. O návratu k rodinným příběhům, jako je ten Davida Meisela, jehož pravnučka Tena Korkut objevila poklad v krabici na půdě – skleněné negativy, které přežily války i zapomnění. K historii, která není jen minulostí, ale výzvou pro přítomnost.

V Bubnech začala stavba Centra paměti a dialogu, jež má uchovat hlas těch, kteří byli umlčeni. V recenzi publikace Hany Kubátové *Kde líšky dávají dobrou noc* si připomínáme holocaust na Slovensku, který – jak píše autorka textu Jana Turanská – nebyl jen tragédií židovskou, ale celospolečenskou.

Vysoké svátky jsou také o radosti a naději. Obojí najdete v obrazech Josefiny Puy Klimentové, jejíž výstava Hostin je do 31. října k vidění v Boskovicích. Jak se můžete dočíst v rozhovoru na straně osm, její díla jsou pro ni „více než jen obrazy – jsou to příběhy, vzpomínky a rituály, které nás spojují“.

Nadační fond obětem holocaustu oslaví dvacáté páté výročí svého fungování beneficí 18. září od 19.00 hodin v Klausově synagoze. Můžete se těšit například na koncerty orchestru Lauderových škol Širat hajam či Mackie Messer Klezmer Bandu. Vybrané dary budou věnovány na potřebnou péči o přeživší šoa.

Na zadní straně najdete tentokrát místo židovské poezie recept na chalu sladkou jako báseň.

Šana tova u-metuka!

RADKA LÍM LABENDZ

šéfredaktorka Maskilu

Král je v poli

Ha Melech ba Sade! Král je v poli! Zní to sice jako nejžhavější novinka o letních prázdninách britské královské rodiny, ale ve skutečnosti je to chasidský koncept, fráze, která ohlašuje začátek měsíce elul a s ním i blížící se Vysoké svátky.

Rabín Šneur Zalman z Ljady, Rebbe lubavičských chasidim, přichází s metaforou, která se za touto frází skrývá: Po většinu roku je Král jen zřídka dostupný a pobývá v paláci v hlavním městě, ukrytý za zdmi, branami, dvory, strážnými a rádci. Během vzácných chvil však sám vchází do polí. Nestřežen a bez doprovodu tak, aby Jej každý mohl oslovit a bez předepsaných formalit k Němu přistoupit.

Jak jste se nejspíš dovtípili, lubavičský reb tady hovoří o Králi všech králů, Svatém, budiž veleben. Tím, kdo se uchází o audienci, je každý z nás. Měsíc elul a období Vysokých svátků je pak onou dobou, kdy je Král dostupný, Jeho blízkost téměř na dosah ruky. Mnozí z nás se v tomto období vydávají do pomyslných polí, do synagog a modliteben, k oslavě Vysokých svátků a k úvaze nad tím, co bylo a co bude.

Vysoké svátky v sobě nesou dvě poselství – zprávu o návratu a zprávu o obnově. Rok co rok se scházíme k jejich oslavě a většinou si svátky přejeme oslavit stejně jako vždycky – jít do synagogy, vidět tam známé tváře, slyšet stejné modlitby a známé melodie. Jedním dechem ale také toužíme po inspiraci, která se stane žádaným impulzem k osobní obnově a proměně pro následující rok. Popularita Vysokých svátků do jisté míry stojí na tomto napětí, na naší potřebě toho starého a známého a na naší touze po změně, po novém a neznámém. Je to napětí mezi pohodlím a ambicí, mezi „vždycky to nějak dopadlo“ a „odteď беру otěže života pevně do vlastních rukou“.

Kořen hebrejského výrazu pro „rok“ je „šana“ a nese význam „opakování“ a „změny“ a připomíná nám, že čas v sobě nese obojí – cykličnost i změnu. Každý rok se navracíme ke stejným rituálům, na stejná místa a ke stejným lidem. Život má svůj rytmus a zaběhlý chod. Zároveň nám ale každý rok přináší nové zkušenosti, perspektivy a příležitosti. Tohle všechno je „šana“, tohle všechno byl náš uplynulý rok.

Hebrejský termín pro „návrat“ je „šuv“ a jeho význam značí jak návrat ve smyslu fyzické cesty, tak i návrat duchovní. Návrat na známé místo, ale i návrat k sobě samé, návrat k polozapomenutým snům a nevy-sloveným nadějím, k vlastním hodnotám

a k Bohu. Pojem „šuv“ je základem slova „tešuva“, které znamená návrat, cestu zpět, která leží v srdci každoročních oslav svátku Jom Kipur.

Uplynulý rok nám přinesl změt návratů i změn. Změt štěstí a radosti společně s četnými výzvami a chvílemi beznaděje. S Vysokými svátky se blížíme i ke smutnému výročí 7. října 2023. Na mnoha místech a v mnoha komunitách se v ten den zastavíme a připomeneme si všechny, kteří byli a jsou zasaženi hrůzami onoho strašného dne a války, která následovala. Jejich dopad cítíme každý den, ať už v našich komunitách, domovech, nebo na pracovištích. Síla katastrofy sedmého října a dopady nekončící války se zdají být neúnosné a bezvýchodné. Když jsem nedávno listovala *machzorem* pro Roš ha-šana, který používáme ve Westminsterské synagoze, narazila jsem na text z *Pesikta Rabati*, který mi dává naději:

Mordechai Ardon, Západ slunce, 1964

„Navrať se, Izraeli, k Hospodinu, svému Bohu.“ (Ozeáš 14:2) Tento verš můžeme přirovnat k synu krále, který byl svému otci vzdálen na vzdálenost stovky dní cesty. Jeho přátelé jej vyzvali: „Navrať se ke svému otci.“ On jim odpověděl: „Nemohu.“ Jeho otec mu poslal zprávu: „Navrať se tak daleko, jak jen Ti to síly dovolí, a já zbytek cesty dojdou a setkáme se.“ Stejně tak, Svatý, budiž veleben, říká: „Navraťte se ke mně a já se navrátím k vám, praví Hospodin zástupů.“ (Malachijáš 3:7)

V měsíci *elul* a během Vysokých svátků jsme vyzváni k tomu navrátit se k Bohu a k základním židovským hodnotám tak daleko, jak jen nám to síly dovolí. I kdyby to nebylo daleko a s plnou vervou, útěchou nám může být vědomí toho, že Věčný nám přijde naproti. Nemusíme udělat velký krok, stačí krůček – směrem k nápravě nějakého vztahu, ke splnění odkládaného slibu, k dlouho obávané omluvě. Král je v poli a jde nám vstříc. Vyjděme Jeho směrem, směrem k pozvolné nápravě.

Ať už jsou tyto Vysoké svátky vaše první nebo padesáté, kéž je pro nás všechny nad-

cházející židovský rok sladký a plný zdraví. Kéž nás tento čas inspiruje nejen k návratu sami k sobě a k zamyšlení nad sebou, ale také k tomu rozhlédnout se kolem sebe a podívat se na svět s otevřenou myslí a vlídností. Kéž se nám daří naplňovat závazky vůči bližním, vůči naší tradici a vůči budoucnosti, která se bude opírat o spravedlnost, lásku a o mír.

Kéž nás všechny čeká opravdová „šana“, rok plný známého i neznámého, vše v pravé míře, a kéž najdeme sílu a odvahu k pravému „šuv“, návratu k tomu, na čem opravdu záleží.

Šana tova u-metuka. Sladký nový rok.

RABÍNKA **KAMILA KOPŘIVOVÁ**

PROGRAM BEJT SIMCHA

Podzim 2025

KABALAT ŠABAT

Šabatové bohoslužby se konají každý pátek

od 18.00

Místo: Židovská obec v Praze (3. patro),

Maiselova 250, Praha 1

Prezenčně i online

Rodinná bohoslužba –

vždy poslední pátek v měsíci

Zkrácená bohoslužba, program a občerstvení

pro děti zajištěny

Místo: Židovská obec v Praze (klub Gešer,

přízemí), Maiselova 250, Praha 1

Registrace není nutná.

V případě zájmu si lze objednat šabatovou

večeři v restauraci Šalom.

Cena menu: 225 Kč

Rezervace: kehila@bejtsimcha.cz

ŠAVUOT

Oslava svátku Šavuot

Datum: 1. 6. od 19.00

Místo: Fair Food Club,

U Nemocnice 497/4, Praha 2

Registrace a více informací:

kehila@bejtsimcha.cz

Bejt Simcha

Maiselova 18, 110 00 Praha 1

telefon: 603 393 558

e-mail: kehila@bejtsimcha.cz

web: www.bejtsimcha.cz

JAK ZÍSKÁVAT MASKIL?

a) v **elektronické podobě** na www.maskil.cz

b) v **tištěné podobě** za cenu poštovného a balného; pošlete, prosím, svoji žádost na adresu Bejt Simcha, Maiselova 4, 110 00 Praha 1, telefon: 603 393 558, e-mail: redakce@maskil.cz; výše poštovného a balného je v ČR minimálně 250 Kč ročně; uvedený obnos nám laskavě zašlete složenkou nebo na bankovní účet číslo: 86-8959560207/0100 u Komerční banky, variabilní symbol je 88888 (5×8), v popisu platby uveďte, prosím, své jméno

Novoroční přání předsedy Bejt Simcha

Milé členky, milí členové naší komunity, milí naši přátelé, s příchodem nového roku 5786 se chci podělit o pár srdečných slov. Rok, který máme za sebou, nám ukázal, jak rychle se svět mění. Situace v Izraeli, na Ukrajině i nejistota spojená s blížícími se volbami v naší zemi – to vše může vyvolávat obavy a stres. Přesto chci připomenout, že ne všechno leží v našich rukou. To, co změnit nemůžeme, nás nemusí ochromovat. A naopak – musíme posílit to, co ovlivnit můžeme, tedy naši vzájemnou blízkost, péči o rodinu, přátelství a sounáležitost uvnitř komunity.

Právě v tom je naše síla. Každý úsměv, návštěva, účast na modlitbě či společném setkání posiluje nejen nás samotné, ale i celý náš lid.

Do nového roku nám přejí, abychom měli odvahu nechat jít to, co nezvládneme ovlivnit, a věnovali energii tomu, co je skutečně podstatné – blízkým, zdraví, vzdělání, tradici a radosti ze života.

Ať je rok, který začíná, pro nás všechny naplněný klidem, zdravím a dobrými zprávami.

Šana tova u-metuka – ať je ten rok dobrý a sladký!

MICHAL SPEVÁK

Foto: Jana Majzlíková

Loňská oslava Bejt Simcha, děčínské obce a Bejt Praha ve Španělské synagoze

Poklad z komorice: O holešovském rodákovi Davidu Meiselovi s jeho pravnučkou Tenou

V Holešově, tak jako každý rok, se třetí týden v červenci konal festival židovské kultury. Působil poněkud jinak, těžko říct proč. Lákadel bylo stále dost, namátkou jmenujme Stanislava Motla a jeho vyprávění o zachránci židovských dětí Antonínu Kalinovi, noční procházku synagogou zničenou za války nacisty, workshop Daniela Soukupa o zbožných židovských ženách novověku. V závěru festivalu dorazili Irena Kalhousová a Jakub Szántó, kteří do posledního místečka vyprodali velký sál holešovského zámku a dle slov moderátora debaty Josefa Kvasničky z ČT „nasadili brouka do hlavy“ více než pěti stovkám přihlížejících diváků. Za mne klobouk dolů.

V rámci festivalového programu se ale bohužel na leckoho nedostalo. Plánovaný poměrně pestrý program dostal vinou změny vedení festivalu několik dost citelných zásahů. Neuskutečnila se například výstava karetní hry černý Petr z Terezína, která sklídila obrovský úspěch na loňském brněnském festivalu ŠTETL FEST, a to zámek v Holešově rozhodně netrpí nedostatkem prostor, kde by tato výstava mohla být umístěna. Festival se také musel obejít bez dlouho plánované návštěvy chorvatského pěveckého sboru Zora, jehož nejslavnějším dirigentem byl holešovský rodák David Meisel. Ačkoli si letos připomínáme 140 let od narození tohoto vynikajícího kantora, zpěváka a dirigenta, sbor, v němž před 2. světovou válkou působil a jemuž dodal evropský věhlas, nebyl nakonec na festival pozván. Důvod mi není znám.

Rodina Meiselových ve
20. letech 20. století

Sbor v roce 2019 již na festivalu vystupoval a sklídl zasloužený úspěch.

Navzdory výše zmíněným okolnostem se na festivalu objevila Tena Korkut, pravnučka Davida Meisela. A protože byli David Meisel a jeho výročí zcela stranou zájmu, rozhodla jsem se s Tenou o příběhu její rodiny popovídat.

Teno, můžeš se nám nejprve představit?

Narodila jsem se v Chorvatsku ve městě Karlovac. Když mi bylo 14, začala válka (chorvatská válka za nezávislost, v letech 1991–1995, pozn. aut.). Moje rodina odešla žít do Záhřebu. Tam jsem vystudovala hudební

školu. Učím hru na kytaru, mám dva syny, 16 a 13 let. Starší hraje na bicí, mladší také na kytaru. Hudbu máme prostě v rodině.

Proč jsi dnes v Holešově? Co tě k němu váže?

Historie mé rodiny, především mého pradědečka Davida Meisela. Během dětství jsem o něm občas zaslechla nějaké příběhy vyprávěné v rodině. Že byl skvělý kantor, dokonce „oberkantor“, a že byl nejlepším dirigentem v historii slavného chorvatského pěveckého sboru Zora. Kromě toho už jen to, že byl spolu se synem zavražděn v ustašovském koncentračním táboře během druhé světové války. To bylo vše.

Svatba Davida a Olgy Meiselových v roce 1918 v synagoze ve Vidni

Začala jsi tedy pátrat dál?

Může za to jeden můj kamarád, sbírá staré fotky. Tvrdil, že protože moje rodina bydlí v domě, kde kdysi bydlel David Meisel, muselo se tam něco dochovat. Jednoho dne jsem se vydala do místnosti, které my Chorvati říkáme „komorice“. V našem starém domě jich je několik. Objevila jsem úplný poklad – skleněné negativy fotografií ze života mého pradědečka.

Takže ten poklad přežil tři války, první, druhou a občanskou válku v Jugoslávii?

Ne, jen ty dvě pozdější. Ale byl to opravdu poklad a já jsem začala oslovovat příbuzné, hlavně maminku a tety, a snažili jsme se dát dohromady příběh Davida Meisela a jeho rodiny.

Kolik fotografií jste našli?

Stovky. Tak začal můj zájem o příběh této části rodiny. Nebylo moc lidí, kterých bych

se mohla zeptat. Babička Erna (dcera Davida Meisela, pozn. aut.) zemřela, když mi bylo 17. Ne v občanské válce, ale během ní, měla mrtvici. Babiččina sestra Eda mi vyprávěla něco z toho, co se stalo v roce 1941, když ona a moje babička zázračně přežily. Bylo to pro ni velmi bolavé. Vyprávěla o tom, jak tehdy odvedli Davida a bratra Zlatka. Sepsala jsem to a poslala do Jad Vašem.

Jak tvoje pátrání pokračovalo?

Prohledala jsem všechny naše „komorice“ a našla spoustu věcí o pěveckém sboru Zora i o Davidu Meiselovi samotném.

Výborně. Pověz nám něco o Davidu Meiselovi.

David Meisel se narodil v Holešově v ortodoxní židovské rodině v roce 1885. Byl nejmladší z pěti dětí. Jeho tatínek Josef Meisel byl obchodník a učenec v Holešově, je tady pohřbený. Maminka byla v domácnosti. David měl tři starší bratry a jednu sestru. Jmenovali se Fany, Leopold, Sigmund a Isidor. Rodina mluvila německy, ale máme Davidovo vysvědčení z obecné školy, na kterém je i čeština jako jeden z vyučovaných předmětů.

Možná mu znalost češtiny pomohla, když pak odešel do Chorvatska, co myslíš?

Myslím že ne. Chorvatština a čeština obsahují hodně slov, která jsou stejná, ale mají úplně jiný význam. (Mohu potvrdit. Např. slovo *úžasný* znamená v chorvatštině *přesný opak*, slovo *stan* znamená *byt apod.* Jisté podobnosti ovšem též existují. Během festivalového nácviu izraelských tanců na holešovském náměstí Tenu rozesmálo slovo „špička“. Čtenář jistě pochopí proč. Pozn. aut.)

Po bar micva v holešovské synagoze odešel do Brna. Studoval tam reálné gymnázium a k tomu chodil na židovskou školu pro kantory. To bylo, řekla bych, těžší než rabínská studia, kantor podle mne musí mít znalosti rabína a ještě k tomu umět zpívat.

David Meisel v uniformě československého legionáře během první světové války

Takže David přesídlil do Brna?

Ano. V Brně opustil ortodoxní způsob života, který znal z Holešova. Víme, že neměl problém hrát během šabatu a svátků na varhany a také synagogální sbor, který vedl, byl smíšený. Po dokončení studia v Brně odešel do Ostravy. Tam pracoval jako kantor a jako tajemník židovské obce a učil ve škole.

Úplný renesanční člověk.

Ano. A potom, nevím přesně kdy, uviděl v novinách inzerát na konkurz na kantora v Karlovaci v Chorvatsku. V létě roku 1906 tam jel na konkurz a od podzimu už ho zaměstnali jako kantora a tajemníka. Bylo mu dvacet jedna a velmi mu tehdy pomohli manželé Weisssovi, u kterých mohl bydlet. Weisssovy občas navštěvovala jistá paní Venovéfa s dcerou Olgou, do které se David brzy zamiloval.

Krás! Kdy a kde byla svatba?

Tak jednoduché to nebylo. Se svatbou museli čekat jedenáct let. Olga byla katolička a pro Davida, který pocházel z ortodoxního židovského prostředí, muselo být těžké svůj vztah komunikovat s židovským okolím, hlavně s rodinou. Myslím, že úplně nevěděl, co dělat.

Co říkala její rodina?

Tam problém nebyl. Žila jen s maminkou a David byl velice pohledný mladý muž. Myslím, že Olžině mamince vůbec nevadilo, že je Žid. Pak přišla první světová válka, Davida odvedli a byl i zraněný. Po válce se vrátil a on a Olga společně odešli do města Čakovic, kde měli civilní svatbu. Odtamtud jeli do Budapešti, kde Olga konvertovala k židovství.

Myslíš, že uvažovali o tom, že by David konvertoval ke katolictví?

Určitě ne. Jednak byl velmi přesvědčený Žid, jednak měl velmi dobrou práci v rámci židovské komunity, byl tajemník a kantor. Olgu si trochu pamatuju, je to jedna z mých prvních vzpomí-

Bat micva Erny Meisel, 1936

Oslava Purimu, 20. léta 20. století

nek. Byly mi dva nebo tři roky, pamatuju si, jak mi četla knížky a dávala mi jíst křupky. Po její konverzi v Budapešti odjeli do Vídně, kde měli svatbu v největší vídeňské synagoze.

To je zvláštní. Pokud někdo Rút konvertuje k židovství, svatba většinou bývá hned potom, aby spolu „nově narození Židé“ nežili v hříchu. Jak je možné, že David a jeho nově židovská manželka mohli odjet beze sňatku? To opravdu nevím. Vím jen, že se brali v jediné dosud existující synagoze ve Vídni. Jeho rodina věděla, že se David oženil, ale pravděpodobně jim neřekl, že si vzal konvertitku. Myslím, že by to nejspíš nepřijali. Narodily se jim tři děti: Zlatko (1920), Edit (1922) a Erna (1924), moje babička.

Co víme o Davidovi a jeho spojení s pěveckým sborem Zora?

Zapojil se do něj v podstatě hned, jak přišel do Karlovace. Noviny psaly o jeho krásném tenoru. Dirigoval, povznášel úroveň sboru. Jeho éra je považovaná za zlaté období sboru. Byl prý velmi přísný, měl vysoké požadavky na členy sboru. Na zkoušky museli chodit bez omluvy, dokonce i když byli nemocní. Museli aspoň sedět a poslouchat. Zkoušky byly někdy až pozdě do večera, prababička vzpomínala, jak až domů slyšela Davidův křik, když něco nešlo, jak mělo. Sláva sboru rychle rostla, počátkem třicátých let absolvovali turné po Evropě, zpívali v Bruselu, Mnichově a ve Frankfurtu. V Bruselu zpívali před belgickým králem. To byly roky největší slávy sboru Zora.

Jak byl sbor po návratu z turné přivítán? Bouřlivě, samozřejmě. Davy volaly: „Živijó, Meisel!“ Vitaly ho tisíce lidí. Měl bohužel i kritiky, hlavně ze strany novin. Nezpíval prý dost chorvatských písní (měli v repertoáru i jednu srbskou a jednu slovinskou), což ovšem nebyla pravda. Kromě toho reprezentovali tehdy království Srbů, Chorvatů

Rút a Bracha v Izraeli, 40. léta

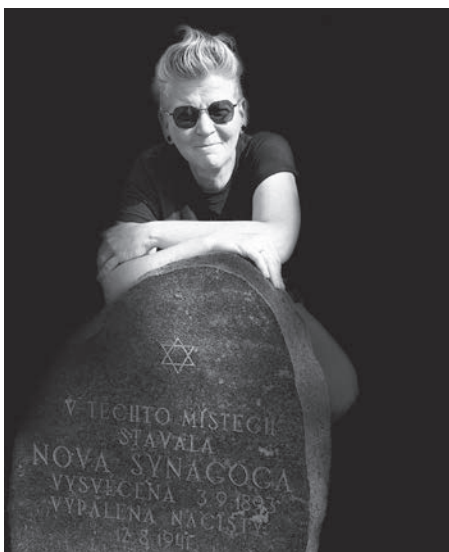
a Slovinců. Král Alexandr, Srb, se dokonce Davidovi uklonil, když mu při jeho návštěvě Zora zazpívala hymnu. To bylo v roce 1935.

Co se pak dělo během druhé světové války?

Všude panovalo velké napětí. David nabídl svoji rezignaci, ale nebyla přijata. Někteří kamarádi mu radili, aby odešel, ale nechťel. V dubnu 1941 bylo vyhlášeno nezávislé Chorvatsko, v podstatě nacistický stát vedený ustašovci, a tři dny poté byli zatčeni tři nejdůležitější židovští muži v Karlovaci, mezi nimi David Meisel. Skončili ve vyhlazovacím koncentračním táboře poblíž vesnice Jadovno. Všichni, kdo se tam dostali, zahynuli. Přežil myslím jeden člověk.

Byla to taková kopie německých vyhlazovacích táborů?

Těžko říct. V tomhle táboře vraždili lidi tak, že svázali vždy dva k sobě, jednoho z těch dvou zavraždili a nechali dvojici spadnout do jámy. Druhý pak umíral dlouhou bolestivou

Tena Korkut u památníku zničené holešovské synagogy

Cesta lodí do Izraele, 1939

smrti v jámě. Když přišli nacisté a viděli to, bylo jim z toho zle.

Takže tak skončil David Meisel?

Ano, a taky jeho syn Zlatko. Smrt v jámě. Samozřejmě nevíme, jestli David byl ten, kdo zemřel rychle nebo pomalu. Zlatko byl student, miloval fotografii. Olga, Davidova manželka, viděla, co se děje, že odvádějí Židy. Odněkud vyndala staré potvrzení o tom, že je katolička, a nechala všechny tři děti pokřtít.

Pomohlo to?

Pro Zlatka přišli dva jeho spolužáci ze školy. Přitom ještě pár týdnů předtím byli u Meiselů na nějaké oslavě. Jeden z nich byl dokonce z rodiny, jejíž členové zpívali ve sboru Zora. Viděla jsem jejich fotografii v ustašovských uniformách. V podstatě jsou zodpovědní za smrt Davida i Zlatka. Celou dobu žárlili. Taková byla doba.

Co se stalo děvčaty, Ernou a Edit?

V létě 1941 byly pokřtěné, někdy na podzim, bylo jim 17 a 19 let, pro ně přišli ustašovci. Vzali je na radnici, kam vodili všechny Židy, které zatkl. Tam je naštěstí poznal nějaký známý a řekl policistům, že jejich matka není Židovka a že jedna z dívek, Eda, je přítelkyně jeho kamaráda. Jako zázrakem je nechali jít.

Takže Davidovy dcery přežily. Co se stalo s rodinou z Holešova?

Někteří se zachránili útekem do tehdejší Palestiny. Sestra Fany s rodinou zahynula, jen dva synové přežili. Davidův bratr Isidor Meisl byl kantorem v Brně, měl dvě dcery, Gerdu a Rút. Rút utekla do Palestiny a cestou někde na lodi porodila dceru, kterou pojmenovali Bracha. Mám někde fotku – Rút na lodi a vedle ní v bedně malá Bracha. Před pár lety jsem se s ní v Izraeli setkala, bylo to úžasné.

JANA ŽÁČKOVÁ

Foto archiv Teny Korkut

Josefina Puah Klimentová: Hostiny jsou pro mě víc než jen obrazy

Foto: Martin Aaron Hofmek

Josefina Puah
Klimentová ve svém
ateliéru

V Židovském obecním domě v Boskovicích je až do 31. října k vidění výstava maleb a koláží Josefiny Puy Klimentové, uvedená v rámci 33. ročníku festivalu pro židovskou čtvrť. S autorkou jsme si povídaly o inspiraci.

Každý rok se programem boskovického festivalu prolíná jedno téma. V roce 2024

přinesl reflexi událostí ze 7. října a v roce 2023 pohled na holocaust očima mladé generace. Tentokrát organizátoři zvolili téma zdánlivě obyčejné, ale pro vztahy v rodinách i v komunitách zásadní – jídlo.

„To svou tvorbou potvrzuje absolventka ateliéru malby Vysoké školy uměleckoprůmyslové Josefina Puah Klimentová, která ve své sérii kolážových maleb zobrazuje rodinné setkávání u svátečního stolu inspirované židovskou tradicí a zkušeností. Intimní výjevy odkazují k univerzálním hodnotám, jako jsou rodinné vazby, mezigenerační předávání zku-

šeností či mateřství – tématu, které autorka dlouhodobě sleduje,“ uvedla kurátorka výstavy Helena Musilová.

Cyklus, který Josefina Puah pojmenovala Hostiny, představuje dlouhodobý projekt. Vznikat začal ještě během jejích studií na UMPRUM, kdy se od abstraktní malby postupně přesouvala k tématům rodiny, mezigeneračního dialogu a společně stráveného času u stolu – tedy k samotným „hostinám“. První kompletní série byla dokončena v roce 2022 a zahrnuje dvanáct obrazů, které zpracovávají koloběh

Josefina Puah Klimentová, Rybu upečeme každý šestý den v týdnu, 2025

Josefina Puah Klimentová, Šabesové odpoledne s babe, 2025

Josefina Puah Klimentová, Havdala, 2025

Josefina Puah Klimentová, Sobotní kiduš, 2025

židovského roku pro kalendář pražského Chabadu.

„Cítila jsem na kalendář silnou odezvu. Při prvním večeru Roš ha-šana si lidé kalendář prohlíželi, četli si krátké příběhy napsané u každého obrazu, povídali si, diskutovali a vzpomínali. Skvělé bylo, když si v jednu chvíli začali porovnávat recepty na šakšuku a dohadovat se, co do ní patří a co ne. Výjevy v kalendáři v nich vzbuzovaly emoce a radost a potřebu sdílení,“ říká k prvním reakcím na Hostiny jejich autorka.

Pozitivní reakce ji v tvorbě povzbudila a k Hostinám se stále vrací. V tuto chvíli již cyklus obsahuje přes padesát obrazů a koláží. Co je pro ni hlavní inspirací?

„Identita, židovské tradice a ty momenty, kdy se rodina setkává a sdílí společný čas. Inspirací mi je moje vlastní rodina – manžel, děti, vzpomínky na dětství a dospívání v praktikující rodině. To všechno dává mým obrazům hloubku a život.“ K samotné tvorbě uvedla: „O šabat a svátcích nepoužívám mobil, nekreslím a nemaluji a všechny ty momenty si musím zapamatovat a po skončení svátků a šabaty rychle skicovat, zapisovat a malovat.“

A na závěr dodává: „Hostiny jsou pro mě víc než jen obrazy – jsou to příběhy, vzpomínky a rituály, který nás spojují. Mám ráda, jak to

v divácích vzbuzuje jejich vlastní vzpomínky a asociace.“

Výstava je doplněna o výběr názorných videí, která spolu s Andreou Ernyeovou nato-

Josefina Puah Klimentová, Roš ha-šana, kiduš, 2024

čila fotografka Ewa Chodzická. Přichází se tak mohou dozvědět, jak se dělá chala, šoulet, latkes a další tradiční židovská jídla.

Autorka židovské kuchařky Nebojte se gefilte fiš Andrea Ernyeová ke vzniku videí poznamenala: „Říká se, že židovství je o jídle a vyvedení z Egypta. To potvrdí každý, kdo židovské svátky slaví nebo nějaký zažil. Řada aškenázských receptů však působí velmi komplikovaně, a pokud se je nenaučíte doma od babičky, často si na ně netroufnete.“

Pokud vás obrazy a koláže Josefiny Puy Klimentové zaujaly, sledujte její instagramový účet josefina_puah. Brzy chystá také webovou stránku, na které bude možné zakoupit originály i tisky vybraných Hostin. A co dalšího Josefina Puah chystá?

„Hostiny mě pořád baví a téma je nevyčerpané. Například symbol ryby na stole nebo zapalování svítel – symboly blízkosti a tradic. Také se několik let vracím k motivu mikve, vody a moře jako očištění a síle. Tato nová série bude k vidění na výstavě v roce 2026.“

RADKA LÍM LABENDZ

Nadační fond obětem holocaustu oslaví 25. výročí beneficí v Klausově synagoze

Nadační fond obětem holocaustu, založený Federací židovských obcí v roce 2000, už čtvrt století pečuje o přeživší, připomíná oběti šoa, obnovuje židovské památky a podporuje vzdělávání i rozvoj židovských komunit. Své dvacáté páté výročí oslaví beneficí 18. září od 19.00 hodin v Klausově synagoze. Můžete se těšit například na koncerty orchestru Lauderových škol Širat hajam či Mackie Messer Klezmer Bandu. Vybrané dary budou věnovány na potřebnou péči o přeživší šoa.

„Fond byl založen 31. července 2000 Federací židovských obcí v ČR na základě doporučení Smíšené pracovní komise ke zmírnění některých majetkových křivd způsobených obětem

holocaustu. V letech 2001–2005 administroval program Odškodnění, v jehož rámci částkou 100 milionů korun odškodnil ty, kterým byl během nacistické okupace na území dnešní České republiky odňat nemovitý majetek a platné restituční předpisy ani mezinárodní dohody jim neumožnily jeho navrácení či získání jiné formy odškodnění,“ vysvětluje současná ředitelka NFOH Marta Malá.

NFOH je financován především ze státních prostředků. V roce 2000 vláda České republiky převedla z Fondu národního majetku do jeho správy 300 milionů korun. V prosinci 2014 fond podepsal s Ministerstvem kultury ČR smlouvu o dlouhodobé spolupráci, díky níž získává – při splnění stanovených podmínek – každoročně státní dotaci. Svou činnost financuje také ze získaných darů.

Předseda správní rady Michal Klíma uvedl: „25 let činnosti NFOH je příkladem skvělé spolupráce státu s neziskovým sektorem a je i mezinárodně respektovaným příkladem toho, jak může stát účinně, efektivně a konzistentně zajišťovat pomoc při správě židovského kulturního dědictví. Věřím, že stejně úspěšně jako dosud bude fond působit i v příštích letech.“

V letech 2002–2024 NFOH podpořil prioritní péči o přeživší holocaustu částkou

107,7 milionu Kč, obnovu a údržbu židovských památek v Čechách a na Moravě částkou 218,3 milionů Kč, vzdělávání, výzkum a připomínání holocaustu a romské genocidy částkou 37,4 milionu Kč, vzdělávání v judaismu a rozvoj židovských komunit částkou 18,6 milionu Kč, od roku 2013 podpořil také projekty zaměřené na nejmladší členy židovské komunity částkou 5,1 milionu Kč a od roku 2024 podporuje zabezpečení židovských obcí a federace částkou 6,5 milionu Kč.

V letošním roce je NFOH financován z dotace Ministerstva kultury ČR částkou 33 267 000 Kč.

Podporu projektů doplňuje organizováním vlastních aktivit, odborných seminářů pro sociální pracovníky a pečovatele, seminářů pro učitele judaismu a komunitní pracovníky židovských organizací, dále pořádáním komunitních aktivit, jako jsou diskusní kavárny, oslavy židovských svátků a dobrovolnické brigády na židovských hřbitovech, rovněž se podílí na vzdělávání a připomínání památky obětí holocaustu.

ZPRACOVALA: RADKA LÍM LABENDZ

2024 VÝROČNÍ ZPRÁVA

Resumé 24. ročníku časopisu Maskil

סיכום השנה ה-24, תשפ"ה 2024-25

1 • tišri 5785 • září 2024
Roš ha-šana/Nový rok

Rabínské slovo Rabínka Kamila Kopřivová:

Proč Tóra klade takový důraz na lásku k cizincům?

Bejt Simcha Novoroční přání a poděkování předsedy Bejt Simcha

Rozhovor Pražské židovské muzeum je světový unikát.

Rozhovor s Pavlou Niklovou, Michaelou Sidenberg a Zuzanou

Pavlovskou u příležitosti třicátého výročí navrácení muzea

židovské komunity

Kultura Festival izraelského filmu KOLNOA

Kultura Před 30 lety se Židovské muzeum v Praze vrátilo do

rukou židovské komunity. Připomeňte si jeho historii

Resumé Resumé 23. ročníku časopisu Maskil

Reportáž Koleje, ticho a sir Nicholas Winton

Kultura Můj příběh. Raná paměť na holocaust v dílech umělců,

očitých svědků v Maďarské národní galerii

Reportáž Holešove, Holešove...

Miš-maš / מיש-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Malý výběr z básní Meira Wieseltiera I:

Tuto noc čteme básně, ale svět není

תשרי תשפ"ה • ספטמבר 2024
ראש השנה / השנה החדשה

דבר הרב הרבנית קמילה קופריצ'ובה: מדוע התורה
שמה דגש כה גדול על אהבת הגרים

בית שמחה איחולי שנה טובה ותודת יו"ר בית שמחה
ראיון המוזיאון היהודי בפראג הוא ייחודי בעולם.

ראיון עם פבלה ניקלובה, מיכאלה זיידנברג חזנה
פבלובסקה לרגל שלושים שנה להשבת המוזיאון

לקהילה היהודית

KOLNOA תרבות פסיטבל הקולנוע הישראלי

תרבות לפני 30 שנה הושב המוזיאון היהודי בפראג

לידי הקהילה היהודית. הזכירו את תולדותיו

רזומה סיכום שנתו ה-23 של כתב העת מסכיל

כתבה מסילות, שקט וסר ניקולס וינטון

תרבות הסיפור שלי. זיכרון מוקדם לשואה ביצירות אמנים - עדי ראייה - בגלריה

הלאומית של הונגריה

...כתבה הולשובה, הולשובה

מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

הלילה אנו שרים שירים, אבל עולם איננו: I שירה מבחר קטן משירי מאיר ויסלטר

תשרי תשפ"ה • נובמבר 2024
זכור 7 באוקטובר 2023

דבר הרב הרב שטפן מנשה קלימנט: אנשים חפים
מפשע אינם אמורים לסבול

פראג מבקש לחבר בין קהילות והיסטוריה לבין
ראיון JCC העתיד

תרבות דימויי אור הזכירו את התקופה האפלה
נושא שנת ההוריקן של אוקטובר

ראיון פרופ' מולי להד: תקווה לעתיד כתנאי לשיקום
נושא להיות יהודייה וקוויר לאחר 7 באוקטובר

תרבות האמן רב-התחומים פרנץ פיטר קין
מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

מזג האוויר II - שירה אוסף קטן של שירים: מאיר ויסלטר

2 • tišri 5785 • listopad 2024
Připomínka 7. října 2023

Rabínské slovo Rabín Štěpán Menaše Kliment:

Nevinní lidé nemají trpět

Rozhovor JCC Prague chce propojovat komunity a historii
s budoucností

Kultura Temnou dobu připomínaly světelné obrazy

Téma Rok říjnového hurikánu

Rozhovor Prof. Mooli Lahad: Naděje v budoucnost jako

podmínka obnovy

Téma Být Židovkou a queer po 7. říjnu

Kultura Mnohostranný umělec

Franz Peter Kien

Miš-maš / מיש-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Malý výběr z básní Meira Wieseltiera II: Počasí

Rabínské slovo Rabín Daniel Mayer: Paraša Lech lecha – alija, jerida a relocation

Rozhovor Hlas třetí generace: Chceme udržet kontinuitu komunity a zajistit její dlouhodobý rozvoj

Rozhovor Pavel Kosatík oživil příběhy slavných židovských podnikatelů

Izrael Každý den je Den nezávislosti. Pokaždé někde jinde

Rozhovor Noam Zylberberg: Chceme ukázat, že skladby z meziválečného období jsou kvalitní hudbou, a ne exponátem z muzea

Kultura Karel Poláček se objevil v Maiselově synagoze

Téma Dokumentátor židovských komunit jihozápadní Moravy Rudolf Hruschka

Téma Podnikanie a kabala

Miš-maš / מי-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Malý výbor z básní Meira Wieseltiera III:

Malý Jehošua šel do školky

4 • kislev 5785 • prosinec 2024/leden 2025 Chanuka – svátek světél

Rabínské slovo Rabínka Kamila Kopřivová: Chanuka:

To málo, co obsahuje hodně

Rozhovor Michael Pelíšek: Zlu je třeba se postavit

Rozhovor Eliševa Baumgarten: Žádná ze stran nemůže získat všechno

Historie Lovce nacistů Simon Wiesenthal

Ukázka z knihy Slunečnice

Humor Čtyři muži se v kavárně baví o obchodech

Ukázka z knihy Zázrační rabíni

Izrael Knižní tipy: Izrael po 7. říjnu 2023

Miš-maš / מי-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Malý výbor z básní Meira Wieseltiera IV:

Slavné papriky paní Almozlinové

5 • ševat 5785 • únor 2025 Jarní číslo

Rabínské slovo Rabín Štěpán Menaše Kliment:

Rabínská konference v Düsseldorfu:

Hledání nové vize pro židovské komunity

Rozhovor S Irenou Kunešovou o B'nai B'rith, židovské identitě a o podpoře Izraele

Téma Jan Fingerland: Spousta věcí o tom, co se děje v Gaze, se neví. Pouze odhaduje

Téma Vzpomínkové setkání u příležitosti Dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti

Rozhovor Alexander Goldscheider: Rodiče mi chtěli můj původ bláhově zatajit

Povídka Nebabičkovská babička

Kultura Ottla se vrátila na místa, která dobře znala

Kultura Jaký byl rok 2024 v centru židovské kultury ŠTETL?

Miš-maš / מי-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Franz Peter Kien: Iluze

דבר הרב הרב דניאל מאיר: פרשת לך-לך - עלייה, ירידה ורילוקיישן

ראיון קול הדור השלישי: אנו מבקשים לשמור על רצף הקהילה ולהבטיח את פיתוחה ארוך הטווח

ראיון פאבל קוסאטיק החיה את סיפוריהם של יזמים יהודים מפורסמים

ישראל כל יום הוא יום העצמאות. בכל פעם במקום אחר

ראיון נועם זילברברג: אנו רוצים להראות שהלחנים מן התקופה שבין המלחמות הם מוזיקה איכותית,

ולא מוצג מוזיאוני

תרבות קארל פולצ'ק הופיע בבית הכנסת מייזל

נושא המתעד של קהילות יהודיות בדרום-מערב מורביה ורודוף חרושקה

נושא עסקים וקבלה

מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

יהושע הקטן הלך לגן: III: שירה מבחר קטן משירי מאיר ויזלטיר

הילדים

שנה כ"ד • כסלו תשפ"ה • דצמבר 4 2025 / ינואר 2024

דבר הרב הרבנית קמילה קופרז'ובה: חנוכה: המועט שמכיל הרבה

ראיון מיכאל פלישק: יש לעמוד מול הרוק

ראיון אלישבע באומגרטן: אין צד שיכול לקבל הכול היסטוריה צייד הנאצים שמעון ויזנטל

קטע מספר חמניות

הומור ארבעה גברים משוחחים בבית קפה על

עסקים

קטע מספר רבנים מופלאים

ישראל טיפי קריאה: ישראל לאחר 7 באוקטובר 2023

מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

הפלפלים המפורסמים של: IV: שירה מבחר קטן משירי מאיר ויזלטיר

גברת אלמזלין

שבט תשפ"ה • פברואר 2025 • 5 גיליון אביב

דבר הרב הרב שטפן מנשה קלימנט: כנס רבנים בדיסלדורף

חיפוש חזון חדש לקהילות היהודיות

ראיון עם אירנה קונשווה על בני ברית, זהות יהודית ותמיכה בישראל

נושא יאן פינגרלנד: הרבה ממה שקורה בעזה אינו ידוע - רק מוערך

נושא מפגש זיכרון לציון יום הזיכרון לקורבנות השואה ומניעת פשעים נגד האנושות

ראיון אלכסנדר גולדשיידר: הורי ביקשו בטיפשות להסתיר את מוצאי

סיפור קצר סבתא לא-סבתאית

תרבות אוטלה חזרה אל המקומות שהכירה היטב

ŠTETL? תרבות איך הייתה שנת 2024 במרכז התרבות היהודי

מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

שירה פרנץ פטר קין: אשליה

Rabínské slovo Rabínka Kamila Kopřivová: Radostí navzdory

Rozhovor Nová vize Centra paměti a dialogu Bubny:

Živé místo, které spojuje minulost s přítomností

Téma Jan Fingerland: Protesty proti válce v Gaze znamenají na Západě velký zvrat v politice

Kultura Proměny pražského židovského muzea

Humor Raba a rabi Zeira – Zázraky se nedějí každý den

Humor Chytrá jako Talmud, vtipná jako šábesová teta: Purimový humor od umělé inteligence

Kultura Srdce je oheň. Literárně-výtvarná soutěž inspirovaná terezínskými časopisy

Miš-maš / מיש-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Hanuš Hachenburg: Srdce je oheň

דבר הרב הרבנית קמילה קופר'ובה: בשמחה למרות הכל
ראיון חזון חדש למרכז הזיכרון והדיאלוג בבובני:

מקום חי המחבר עבר והווה

נושא יאן פינגרלנד: ההפגנות נגד המלחמה בעזה

מסמנות במערב תפנית פוליטית גדולה

תרבות גלגוליו של המוזיאון היהודי בפראג

הומור רבה ורבי זעירא - ניסים אינם מתרחשים בכל יום

הומור חכמה כמו התלמוד, מצחיקה כמו דודה של

שבת: הומור פורים מבינה מלאכותית

תרבות הלב הוא אש. תחרות ספרותית-אמנותית

בהשראת תבנית העת של טרזין

מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

שירה חנוש הכנבורג: הלב הוא אש

Rabínské slovo Rabín Daniel Mayer: Východ z Egypta ve slovech našich učenců

Rozhovor Rabín, umělec, queer ikona. Amichai Lau-Lavie

přepisuje tradici

Gastro Vegetariánská průkopnice z Vilnius. Tragický osud

a kulinářské dědictví Fanie Lewando

Tradice Symbolika sederového talíře. Dva sederové talíře, dva přístupy k oslavě Pesachu?

Rozhovor Rozvíjet sílu pomocí loutek. Rozhovor se Smadar

Cooper a Jechielem Keisariiovými

Kultura Knihy, které promluvily

Kultura Terezínské dětské časopisy

Kultura Památník Terezín vyhláší v letošním roce dvě soutěže

Miš-maš / מיש-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Franz Peter Kien: Smrt a harlekýn

דבר הרב הרב דניאל מאיר: יציאת מצרים בדברי חכמינו

ראיון רב, אמן, אייקון קווירי. עמיחי לאו-לבי

משכתב את המסורת

גסטרו חלוצה צמחונית מווילנה: גורלה הטראגי

ומורשתה הקולנירית של פניה לוונדו

מסורת סמליות קצרת הסדר - שתי קצרות, שני

גגישות לחגיגת הפסח

ראיון פיתוח הכוח באמצעות בובות: ראיון עם

סמדר קופר ויחיאל קיסרי

תרבות ספרים שדיברו

תרבות כתבי-עת לילדים מטרזין

תרבות אתר ההנצחה טרזין מכריז השנה על שתי תחרויות

מיש-מש

תרבות תוכנית תרבות

שירה פרנץ פטר קין: מוות והרלקין

Rabínské slovo Rabín Štěpán Menaše Kliment:

Všichni jsme spojeni osudem a duchovní tradicí

Téma Třicet pět let obnovy vztahů: Reflexe česko-izraelského přátelství

Izrael Stromky přátelství: Česká delegace vyjádřila podporu Izraeli

Kultura Hudba pro všechny smysly: Senzorické koncerty

židovského muzea pro děti se speciálními potřebami

Téma Všichni jsme Bibasovi

Téma Kdo zachrání jeden lidský život, zachrání celý svět:

Začala sbírka uctívající hrdinství českých občanů

Historie Židovským Porýním

Miš-maš / מיש-מש

Kultura Kulturní program

Poezie Franz Peter Kien: Cesta domu

דבר הרב הרב שטפן מנשה קלימנט: כולנו מחוברים

בגורל ובמסורת רוחנית

נושא שלוש וחמש שנות חידוש היחסים: ההרורים

על ידידות צ'כיה-ישראל

ישראל שתילי ידידות: משלחת צ'כית הביעה תמיכה בישראל

תרבות מוזיקה לכל החושים: קונצרטים סנסוריים

של המוזיאון היהודי לילדים עם צרכים מיוחדים

נושא כולנו משפחת ביבס

נושא המציל נפש אחת מישראל - כאילו הציל עולם

ומלואו: נפתחה התרומה לכבוד גבורתם של אזרחים צ'כים

היסטוריה הרניילנד היהודי

מיש-מש

התרבות תוכנית תרבות

שירה פרנץ פטר קין: הדרך הביתה

Podpořte časopis MASKIL!

Podpořte nás libovolným finančním darem nebo si předplatte tištěný časopis za 350 Kč – roční cenu poštovního a balného.

V případě zájmu o předplatné uveďte v poznámce svoje jméno a adresu.

Číslo účtu:

86-8959560207/0100

Variabilní symbol: 03

Rabínské slovo Rabín Daniel Mayer: Mesiáš se narodil o půstu Devátého avu
Rozhovor Roi Kleitman: Judaismus nemá jen jednu pravdu
Téma Za papežem Františkem truchlí i Blízký východ
Reportáž Historie se mění v současnost: Den Jeruzaléma se slavil v Praze
Téma Hebrejščina i přednášky o judaismu: Lauderova e-škola otevírá nové online kurzy
Příloha Letní čtení
Humor Anekdota jako klíč k židovské duši
Kultura Kořeny
Téma Proměna bývalého bubenského nádraží v Centrum paměti a dialogu začne v létě
Reportáž Wino z Izraela aneb do Krakova a zase zpátky
Kultura Literární novinky s Davidovou hvězdou
Miš-maš / מיש-מש
Kultura Kulturní program
Poezie Juval Rafael: Nový den se zrodí (New Day Will Rise)

דבר הרב הרב דניאל מאיר: המשיח נולד בתשעה באב
 ראיון רועי קליטמן: ליהדות אין אמת אחת בלבד
 נושא גם המזרח התיכון מתאבל על האפיפיור פרנציסקוס
 כתבה ההיסטוריה הופכת להווה: יום ירושלים נחגג בפראג
 נושא עברית וגם הרצאות ביהדות: בית הספר המקוון של לאודר פותח קורסים חדשים
 מוסף קריאה לקיץ
 הומור אנקדוטה כמפתח לנשמה היהודית
 תרבות שורשים
 נושא הפיכת תחנת הרכבת הישנה בבובנסקה למרכז הזיכרון והדיאלוג תחל בקיץ
 כתבה יין מישראל - אל קרקוב ובחזרה
 תרבות חדשות ספרות עם מגן דוד מי-מש
 תרבות תוכנית תרבות
 (New Day Will Rise) שירה יובל רפאל: יום חדש ייוולד

Rabínské slovo Rabín Štěpán Menaše Kliment: ŠTETL FEST je autentická přehlídka židovské kultury: Pozvánka na letošní ročník festivalu
Rozhovor Eva Yildizová: Přála bych si, aby byl ŠTETL FEST bezpečným místem, kde se můžeme každoročně společně potkat
Kultura Rabi Feder Superhero: Komiksový portrét tichého hrdiny v Arnoldově vile
Rozhovor Židovské hrdinky: Významné ženy židovské historie ožívají v nové ilustrované knize
Kultura Srdce je oheň.
 Dnes, stejně jako před osmdesáti lety
Téma TOP 10 festivalu ŠTETL FEST 2025: Výběr nejzajímavějších festivalových akcí
ŠTETL FEST Festivalový program
Téma Moravský Manchester: Rodiny Löw-Beerů a Tugendhatů, 1855-1945 - Ukázka z knihy Pavla Kosatíka Podnikání pod židovskou hvězdou
Téma Michal Konečný: Třináct snů o svobodě
Miš-maš / מיש-מש
Kultura Kulturní program

דבר הרב הרב שטפן מנשה קלימנט: שטטל-פסט הוא תצוגה אותנטית של תרבות יהודית: הזמנה למהדורת הפסטיבל השנה
 ראיון אווה יילדיזובה: הייתי רוצה ששטטל-פסט יהיה מקום בטוח שבו נוכל להיפגש יחד מדי שנה
 תרבות הרבי פדר - סופר-גיבור: דיוקן קומיקסי של גיבור שקט בוילה ארנולד
 ראיון גיבורות יהודיות: נשים מרכזיות בהיסטוריה היהודית קמות לתחייה בספר מאויר חדש
 תרבות הלב הוא אש
 היום, כמו לפני שמונים שנה
 נושא הטופ 10 של פסטיבל שטטל-פסט 2025: בחירת האירועים המעניינים ביותר
 שטטל-פסט תוכנית הפסטיבל
 נושא מנצ'סטר המורבי: משפחות לב-באר וטוגנדטה, 1855-1945 - קטע מן הספר של "פבל קוסאטיק", עסקים תחת הכוכב היהודי
 נושא מיכל קונצ'ני: שלושה-עשר חלומות על חירות מי-מש
 תרבות תוכנית תרבות

V Bubnech začala stavba Centra paměti a dialogu

Bývalé nádraží Praha-Bubny, odkud za války odjížděly vlaky s tisíci židovských obyvatel, čeká nová kapitola. Po dlouholetém úsilí se podařilo nastartovat projekt, který zásadně promění bývalé nádraží Praha-Bubny. V pondělí 14. července byla symbolickým poklepáním zahájena hlavní etapa rekonstrukce, jejímž výsledkem bude vznik Centra paměti a dialogu Bubny. Do dvou let zde vyroste moderní instituce, která si klade za cíl uchovat památku obětí holocaustu a nabídnout prostor pro vzdělávací i kulturní programy, spojující minulost s přítomností.

Centrum paměti a dialogu Bubny, které vede Pavlína Šulcová, navazuje na původní vizi Pavla Štingla vybudovat na tomto místě Památník ticha. Slavnostního zahájení stavby se účastnil například ministr kultury Martin Baxa, ministr dopravy Martin Kupka, generální ředitel Správy železnic Jiří Svoboda, generální ředitel společnosti Metrostav DIZ Karel Volf, starosta MČ Praha 7 Jan Čížinský a další významní partneři.

Setkání nebylo jen formálním aktem, ale také hlubokým připomenutím historických událostí, které jsou s nádražím Bubny neodmyslitelně spjaty. Ředitelka Centra paměti a dialogu Bubny Pavlína Šulcová při této

Slavnostní zahájení hlavní etapy stavebních prací

příležitosti řekla: „Chtěla bych při této příležitosti připomenout 10. a 12. červenec 1944, kdy došlo k druhé části vyvraždění terezínského rodinného tábora v Osvětimi – největší hromadné vraždě československých občanů během druhé světové války. To, že se nám dnes podařilo zahájit hlavní etapu stavebních prací a že zde brzy vznikne vzdělávací pamětová instituce, která bude uchovávat paměť obětí šoa a předávat jejich odkaz dalším generacím, je pro mě nejen symbolickou připomínkou všech zmařených životů, ale i vyjádřením naděje a kontinuity židovského života.“

Z historické nádražní budovy bylo v letech 1941–1945 deportováno téměř padesát tisíc československých Židů a osob označovaných norimberskými zákony za Židy do ghatt v Lodži a v Terezíně. Objekt z roku 1873, přestavěný do dnešní podoby ve

20. letech 20. století, neslouží cestujícím ani dopravním zaměstnancům od roku 2022.

Přestavba historické budovy vychází z návrhu královéhradeckého ateliéru ARN STUDIO architektů Jiřího a Michala Krejčíkových. V objektu vzniknou výstavní sály, multifunkční prostory i kavárna, součástí projektu je rovněž úprava a oživení okolního veřejného prostoru. Do vlastních prostor by se Centrum paměti a dialogu Bubny mělo přestěhovat za dva roky. V tuto chvíli pořádá centrum programy ve spolupráci s jinými institucemi a využívá k tomu jejich prostory.

ZDROJ: CENTRUM PAMĚTI A DIALOGU BUBNY, ZPRACOVALA RADKA LÍM LABENDZ

Foto: Karel Cudlín, Ondřej Besperát

Rafi Rod přednesl modlitbu El male rachamim.

Symbolické poklepání

Tragédia holokaustu na Slovensku nie je len tragédiou Židov.

Recenzia knihy Hany Kubátovej
Kde líšky dávajú dobrú noc

Hana Kubátová je historička a politologička venujúca sa obdobiu holokaustu a výskumu nedemokratických režimov so zameraním na strednú a východnú Európu. Vo svojej novej knihe Kde líšky dávajú dobrú noc: Kresťanský nacionalizmus a holokaust na Slovensku sústredila svoj výskum na formovanie „slovenského národného socializmu“ so zameraním na východoslovenské regióny, primárne Zemplín a Spiš.

Obsah knihy je podložený dlhoročným výskumom autorky v archívoch na Slovensku i v mnohých inštitúciách a archívoch v zahraničí, vrátane Spojených štátov či Izraela. Kniha spolu so slovenským prekladom vychádza aj v angličtine, čo je viditeľné aj na prevažne anglickojazyčnom výbere odbornej literatúry. V slovenskom preklade môže na čitateľa pôsobiť rušivo vkladanie anglickej odbornej terminológie.

Práca prináša bližší pohľad na dynamiku medzi centrom (Bratislava) a perifériou (východné Slovensko) pri formovaní nejasného obsahu toho, čo vlastne ideológia slovenského národného socializmu bola – prezentovaná V. Tukom a A. Machom – v kontraste s Tisovým „kresťanským národným socializmom“. Autorka odkrýva, ako mal

Humenné ležící v oblasti Horního Zemplína

režim, opakovane odvolávajúci sa na Boha, na heslá ako „národný“ a „kresťanský“ v skutočnosti nejasne definovanú ideológiu. Slovenská odnož fašizmu stála na „*vetchých, ale o to hlasnejšie prízvukovaných heslách o disciplíne a jednote*“. Oficiálny naratív nového Slovenska ako národného, slovenského a kresťanského je konfrontovaný s mnohonárodnostnou, mnohojazykovou a mnohonáboženskou realitou príslušníkov rozličných kultúr v regiónoch.

Kubátová zdôrazňuje, že vyrozprávanie príbehu holokaustu na Slovensku nie je možné bez vyrozprávania príbehu periferie – východného Slovenska, a to najmä jeho

vidieckych oblastí. Berie nás do miest ako Stropkov, Trebišov či Medzilaborce a pri skúmaní diania na periférii sa snaží ukázať jej kľúčovú úlohu pri vzostupe fašizmu a formovaní holokaustu. Argumentuje, že holokaust nepredstavuje produkt importovaný z nacistického Nemecka, ale ide o udalosť, ktorá sa odohrávala v krajine prostredníctvom domácich aktérov s vlastnou dynamikou, ktorú v knihe popisuje.

Tragédiu holokaustu nevníma len ako tragédiu Židov, ale ako súčasť dejín Slovákov. Na strane 295 píše: „*Ak chceme vytvoriť pravdivý obraz historických súvislostí, musíme do príbehu krajiny začleniť hlasy Židov, Rómov a obyčajných ľudí. Ich skúsenosti dopĺňajú to, čo sa na Slovensku počas vojny skutočne odohralo. História nie je len o veľkých činoch a politických rozhodnutiach, ale aj o životoch tých, ktorí boli dlhé roky ignorovaní.*“

Zameriava sa teda na aktérov tzv. mezoúrovne, ktorí zohrávali dôležitú úlohu pri prenose ideológie z tribún a oficiálnych dokumentov do každodenného života krajiny. „Malí“ a „obyčajní“ ľudia boli tými, ktorí abstraktným konceptom slovenského národného socializmu dávali konkrétny význam. Oficiálnu štátnu ideológiu nielen preberali, ale ju aj spoluvytvárali. Venuje sa preto predstaviteľom miestnych elít, ako boli kňazi, učitelia, lekári, úradníci či notári, ktorí sa v regiónoch tešili často väčšej autorite ako

Jozef Tiso při setkání s Hitlerem v roce 1941

Jména zavraždených Židů v bývalém koncentračním táboře Sered'

Linda Reichová (uprostřed), deportovaná prvním transportem ze Slovenska, a další vězni třídí věci zabavené Židům deportovaným z Karpatské Rusi, 1944.

politickí predstavitelia. Práve oni vytvárali komunikačný most medzi centrom a perifériou a komunikovali nielen štátnu ideológiu miestnym obyvateľom, ale aj ich požiadavky smerom do centra. Kubátová tak do svojho výskumu formovania ideológie a dynamiky medzi centrom a perifériou vplietla konkrétne príbehy ľudí z regiónov – nielen ich snahy o zlepšenie vlastnej pozície a ukoistenie židovského majetku, ale aj príbehy nezištnej pomoci.

Kniha je štruktúrovaná do šiestich kapitol, doplnených úvodom a záverom. Širší historický kontext a dianie na úrovni štátu je popísané paralelne s dianím v regiónoch v texte celej knihy. Obsahuje tiež fotografie, ktoré sa vzťahujú najmä k východnému Slovensku.

V prvej kapitole „Centrum“ sa dozvedáme viac o úlohe Bratislavy ako vládnej metropoly a snahách režimu o legitimizáciu svojej moci v očiach verejnosti. Druhá kapitola sa už sústreďuje na zmienenú perifériu šarišsko-zemplínskej župy, každodenných skúseností obyvateľov regiónu a dynamiku moci na lokálnej úrovni.

Tretia kapitola podrobne skúma kresťanský nacionalizmus, ktorého význam nevedelí vysvetliť ani Tuka s Tisom. Plytká ideológia v konečnom dôsledku viedla k prekrúteniu biblického druhého prikázania. Kňazom Tisom bolo prikázanie lásky pretvorené na nástroj národného šovinizmu – sebalásku, zameranú výlučne na svoj národ, a predstieranú nadradenosť, vedúcu napokon k holokaustu.

Do širšieho kontextu vkladá aj arizácie židovského majetku, ktoré mali pôvodne slúžiť širokým masám: „V jadre procesu arizácie bol zámer vytvoriť etnickú strednú triedu, ktorá bola režimu vďačná za svoj spoločenský vzostup a umožnila aktívne alebo aspoň pasívne presadzovať politiku režimu,“ no viedli v konečnom dôsledku k obohateniu elit.

Vo štvrtnej kapitole sústredenej na udavačstvo a informátorstvo tiež poukazuje, ako bežní Slováci využívali ideológiu a rétoriku režimu a v jej jazyku formulovali svoje vlastné požiadavky a snažili sa docieľiť

vlastné záujmy (napr. pri arizáciách, či osobných sporoch).

V piatej kapitole pracuje autorka s témou „scivilizovania“ vidieckych oblastí východného Slovenska. Výstavba a modernizácia na východe Slovenska v období vojny bola spôsobom, akým štát dokazoval, že plní svoje sľuby voči obyvateľom, pokrok a budovanie mali zakrývať hlboké utrpenie a útlak celých skupín obyvateľstva.

Dôsledné vysvetlenie autorky je dôležité aj preto, lebo poskytuje protiargument revizionistickým hlasom, ktoré sa vyskytujú na Slovensku v spojitosti s krajnou praviciou a argumentujú ekonomickým či budovateľským rozvojom v období Slovenského štátu v snahe o jeho pozitívne vykreslenie. Ostatne sama autorka si je vedomá presahov svojej knihy. Pri skúmaní miestnych elit hovorí napríklad o prípade kňaza Jána Nemca z Lieskovca, ktorý bol zabitý počas SNP a jeho príbeh nedávno zneužila extrémna pravica.

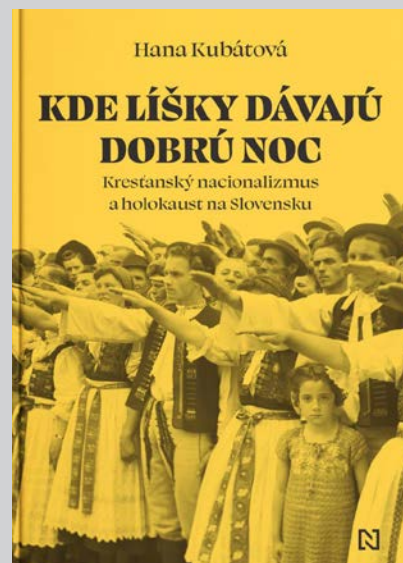
V šiestej kapitole sa autorka venuje obdobiu konca vojny a vypuknutiu SNP. Mapuje úpadok lojality nielen obyvateľstva, ale i politických predstaviteľov k režimu v dôsledku situácie na fronte. Medzi stúpecami režimu sa vynárala obava z povojnového vývoja udalostí a objavovali sa snahy zaobstarať si ospravedlnenie pre svoje činy.

Téma SNP pokračuje až do povojnového obdobia, kde prináša autorka zaujímavý rozbor snahy povojnových predstaviteľov moci vyzdvihovať tému rezistencie vládnucemu režimu a formovať naratív odporu voči nemu. Tento trend je zmapovaný až do súčasnosti a celoeurópskeho kontextu, približuje napríklad prípad Poľska a tzv. Pamäťových zákonov, ktoré kriminalizujú poukazovanie na podiely miestneho obyvateľstva na holokauste. Presah do súčasnosti v podobe komentára v spojitosti s extrémistickým politikom M. Kotlebom alebo emeritným arcibiskupom J. Sokolom a ich vyjadrovaním sympatií vládnucemu režimu Slovenského štátu pomáha zdôrazniť nutnosť otvárať diskusie na tému holokaust na Slovensku aj dnes. Rozhodne je potrebné oceniť, že Kubátová má odvahu na pomenovanie pre-

pojení do súčasnosti a jasným hlasom hovorí o dôležitosti výskumu, diskusie a preberania zodpovednosti za udalosti holokaustu na Slovensku.

JANA TURANSKÁ

Autorka je historička a judaistka. Venuje sa vzdelávaniu mládeže, m.i. v oblasti židovských dejín a holokaustu.

Historička **Hana Kubátová** v knihe skúma, ako sa formovanie národného štátu počas druhej svetovej vojny prepojilo s kolektívnou zradou a genocídou. Ukazuje, že holokaust nebol len „importovanou“ tragédiou, ktorú Slovensku vnútilo nacistické Nemecko, ale procesom, na ktorom sa podieľali samotní Slováci – politické a náboženské elity, miestni funkcionári aj bežní občania. Táto kniha narušá pohodlný mýtus o Slovensku ako o obeti nacistického diktátu a kladie otázku, ako sa mohla krajina, ktorá sa prezentovala ako kresťanská a národná, stať aktívnym účastníkom holokaustu. Vydavateľstvo: N Press. Kniha vyšla v marci 2025 aj vo vydavateľstve Oxford University Press pod názvom *Christian Nationalism, Nation-Building and the Making of the Holocaust in Slovakia*.

AKCE

Mackie Messer Klezmer Band a závěr oslav Roš ha-šana

Synagoga Děčín, Žižkova 663/4, Děčín
28. 9. 16.00

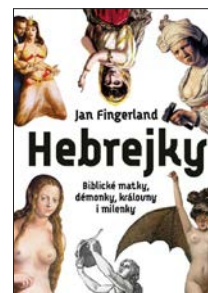
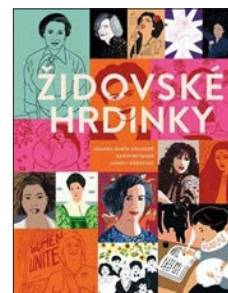
Oslava závěru svátku Roš ha-šana se ponese v duchu radosti z nového roku a společného setkání. Hudební část večera zajistí Mackie Messer Klezmer Band s tradičními klezmerovými melodiemi. Synagoga se stane místem živé kultury a připomenutí židovských tradic.

Událost propojí hudbu, společenství a slavnostní atmosféru. Více: www.zidovskaobecdecin.cz

Premiéra dokumentárního filmu Expedice Bubny

Centrum současného umění DOX,
Poupětova ulice 793/1, Praha 7
16. 9. 18.00

Film Expedice Bubny zachycuje dvanáctileté úsilí o proměnu nádraží Bubny – místa deportace téměř 50 000 pražských Židů – v moderní vzdělávací centrum. Po projekci bude následovat diskuze s tvůrci, protagonisty a s jejich hosty. Snímek otevírá otázku financování paměťových projektů a připomíná význam kultury paměti a vzdělávání jako účinné prevence proti antisemitismu a dezinformacím. Více: www.pamatnikticha.cz

Inspirativní příběhy židovských žen: Hebrejky a Židovské hrdinky

Židovské muzeum Praha –
Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1
18. 9. 19.00

Beseda s Janem Fingerlandem, autorem knihy Hebrejky, a Pavlínou Šulcovou, ředitelkou Centra paměti a dialogu Bubny, které na jaře vydalo svou první překladovou publikaci Židovské hrdinky, představí výjimečné židovské ženy od biblických postav po osobnosti moderní doby. Program doplní audiovizuální ukázka a ochutnávka pokrmů podle kuchařky Fanie Lewando. Více: www.jewishmuseum.cz

FESTIVALY

Evropské dny židovské kultury 2025

Evropské dny židovské kultury 2025 se uskuteční od září do listopadu napříč Evropou i v České republice. Letošní ročník s tématem Lidé knihy

připomíná ústřední roli vzdělání, textů a přenosu vědění v židovské tradici. Programy nabídnou setkání s historií, uměním i s duchovním dědictvím, které po staletí formovaly židovskou identitu. V ČR akci koordinuje Federace židovských obcí, jež spolu s partnery připravila pestrý program pro veřejnost. Více: www.fzo.cz a www.jewishheritage.org

Judafest

Peškovka, Elišky
Peškové 333/7, Praha 5
5. 10. 11.00

Celodenní festival české židovské kultury je organizován Českou unií židovské mládeže s finanční pomocí

Nadačního fondu obětí holocaustu, Federace židovských obcí v České republice a EUJS. Letošní ročník festivalu se ponese v duchu tématu Budoucnost jako výzva. Na festivalu budete mít možnost po celé odpoledne navštívit řadu přednášek, diskuzí, koncertů, ochutnat speciality košer kuchyně a nahlédnout tak do židovského světa. www.fzo.cz

Festivál 100

Festivál 100 připomene během letošního podzimu a v průběhu celého roku 2026 sté výročí narození spisovatele a přeživšího holocaustu Arnošta Lustiga (1926–2011). Multižánrový program nabídne kulturní a vzdělávací akce, výstavy, soutěže i umělecké projekty v ČR, USA, Evropě, Africe a na Blízkém východě. První akcí k připravovanému mezinárodnímu projektu bude lektorské školení pedagogů ze sítě Post

Bellum s názvem Žít a přežít, které se bude konat 18. září v Praze. Více: www.lustigfoundation.cz

Mezinárodní festival romského filmu

Praha, různé lokace
19.–21. 9.

Poprvé v srdci Evropy se koná IROFF, festival propojující romskou

kulturu s mezinárodním filmem. Tři dny nabídnou projekce, diskuze a doprovodné akce s filmaři, umělci i s diváky z celého světa. Na plátnech ožijí dokumenty, hrané i krátké filmy, odhalující romské příběhy od minulosti po současnost. Hudba, film a dialog vytvoří nezapomenutelnou atmosféru. Festival bourá bariéry a přináší nové pohledy na svět a romskou kulturu. Více: www.slovenskyinstitut.cz

PRO DĚTI

Kreativní dílna pro děti s knihou Herrmannovic holka

Židovské muzeum Praha – dílna ŽMP, Maiselova 15, Praha 1
14. 9. 15.00

Klára Dvořáková a Linda Marková představí svou knihu Herrmannovic holka, která citlivě zachycuje příběh statečné holčičky prožívající krásné časy první republiky a temné období 2. světové války. Během kreativní dílny si pak děti vyrobí roztomilého králíčka a kufřík, ve kterém si svého nového kamaráda odnesou domů. Knížka a tvoření pro děti od 5 let. Více: www.jewishmuseum.cz

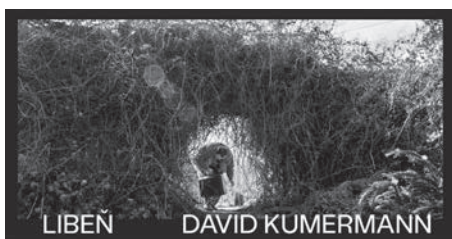
VÝSTAVY

Rabi Feder Superhero
ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila, Drobného 299/26
27. 8. 2025–30. 8. 2026

Výstava komiksovým pojetím Petry Goldflamové Štetinové představuje život a odkaz

rabína Richarda Federa (1875–1970), klíčové postavy poválečné obnovy židovského života v Československu. Spojuje historickou autenticitu s výtvarnou stylizací a ukazuje Federovu morální autoritu jako „superhrdinu“ své doby. Kurátorky: Barbora Dočkalová, Markéta Brhlíková. Více: www.stetl.cz

David Kummermann: Libeň
Krajinou přílivu – různé lokace
20. 9.–10. 10. 2025

Výstava fotografií Davida Kummermanna ve výlohách a veřejném prostoru kolem Rokytky zachycuje Libeň, kterou fotograf sleduje přes dvacet let. Snímky kombinují dokument a poezii, ukazují každodenní život a vztah lidí k místu, kde žijí, a přibližují proměnlivou tvář čtvrti místním i návštěvníkům. Kurátor: Simeon Hudec. Více: www.krajinoupřilivu.cz

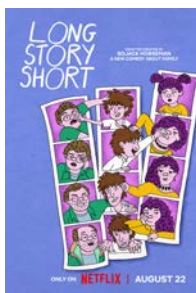
HUDBA

Ice Hokku
Izraelské indie-popové duo Ice Hokku během svého nej-

většího evropského turné odehraje v Česku hned osm koncertů – v září si je můžete poslechnout v Děčíně, Svatce, Kokoříně, Plzni a v Písku. Jejich výrazný vokál, atmosférické zvukové plochy a živé loopy vytvářejí vrstvený, dynamický a podmanivý koncertní zážitek, který vtahuje publikum do jedinečného světa jejich hudby. Více: www.icehokku.com

SERIÁLY

Život ve zkratce (Long Story Short)
Nový animovaný komediální seriál Netflixu od tvůrce BoJack Horseman sleduje osudy nefunkční židovské

rodiny Schwooperových. V mozaice vzpomínek a návratů od dětství po dospělost odhaluje jejich triumfy, zklamání i drobné radosti. Seriál s nadhledem i ironií ukazuje, jak se rodinné vazby proměňují a co přetrvává navzdory času. Režie: Raphael Bob-Waksberg

Bad Boy
Izraelský dramatický seriál na Netflixu vypráví příběh mladíka, který projde nápravnou výchovou a později se stane úspěšným

komikem. Inspirován skutečným příběhem, přináší silná témata přežití, vykoupení a snahy skrýt vlastní minulost. Nabízí nekompromisní pohled na dospívání na hraně zákona i cenu, kterou stojí druhá šance. Tvůrci: Ron Leshem a Hagar Ben-Asher

DIVADLO

Andrej Kajdanovskij, Hans van Manen, Eyal Dadon: Sarkasmy (Sarcasms)

Národní divadlo, Národní 2, Praha 1
26. 9. 19.00

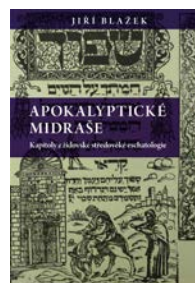
Premiéra inscenace představující tři díla současného tance, jejichž společným rysem je ostrý smysl pro humor. Jedním z nich je představení s názvem Katastrof, ve kterém se nadějný izraelský choreograf Eyal Dadon zabývá hranicí mezi řádem a chaosem, mezi kontrolou a její ztrátou. Zkoumá, jak člověk reaguje v obtížných situacích, které ho zatěžují. Nechá se zdeptat, nebo pojme složitou zkušenost jako příležitost k růstu? **Reprízy: 27. 9., 4. a 11. 10.** Více: www.narodni-divadlo.cz

Markéta Pimek Habalová: Kafka
Národní divadlo Brno – Janáčkovovo divadlo, Rooseveltova 31, Brno
24. 10. 19.00

První uvedení celovečerního tanečního představení v choreografii a režii Markéty Pimek Habalové. Její koncept přivede na scénu taneční dílo se symbolickou a emocionální výpovědí, jejímž ústředním prvkem je Kafka jako člověk i jako spisovatel. Na jedné straně se divák ponoří do jeho osobního života, na straně druhé se přeneseme i do světa vycházejícího z jeho literárních textů, jako jsou Proměna nebo Proces. Hudba: Phillip Glass, Caroline Shaw, Nils Frahm, Alfred Schnittke **Reprízy: 25., 31. 10. a 8. 11.** Více: www.ndbrno.cz

KNIHY

Jiří Blažek, Apokalyptické midraše. Kapitoly z židovské středověké eschatologie

Publikace ukazuje židovský mesianismus v raně středověké literatuře a jeho vývoj v rabínském judaismu.

Rozebírá apokalyptické midraše, jejich formy, hlavní postavy a vztahy ke křesťanství a islámu. Obsahuje český překlad a analýzu starobylých textů, zpřístupňující unikátní prameny. Zvláštní kapitola se věnuje textům z období arabské nadvlády a křížových výprav. Dílo přináší jasný a hodnotný pohled na mesianismus ve středověké židovské kultuře.

Září 2025

PRAHA

30. 7.–19. 9.

400 ASA Gallery, Kováků 32, Praha 5

Michael Steiner Borek: Steiner Bezexistence

Michael Steiner Borek (* 1958) se narodil v Praze, od roku 1992 žije ve Spojených státech, kde pracoval jako tlumočník pro americkou vládu. Fotografie se věnuje celý život a od roku 2006 pravidelně vystavuje v USA i v České republice. Na výstavě Steiner Bezexistence se vrací k příběhu své rodiny poznamenané holocaustem. V Novém Městě nad Metují dokumentuje osud svého dědečka JUDr. Rudolfa Steinera, jeho ženy Marty a jejich syna – Borkova otce. Fotografická esej Steiner Bezexistence je osobní a vizuálně silnou výpovědí o paměti, ztrátě a o velkých dějinách 20. století. Více: www.400asa.org

5.–28. 9.

Vojenský historický ústav,

Spolek židovských odbojářů – Jeruzalémská synagoga, Jeruzalémská 7, Praha 1

Výstava Židé v odboji 1939–1945

Výstava, kterou připravil Vojenský historický ústav Praha ve spolupráci se Spolkem židovských odbojářů a vojáků a Židovská obec v Praze, připomíná tisíce československých Židů, kteří se aktivně zapojili do boje proti nacismu. Tvořili významnou část československých jednotek na všech frontách – od Velké Británie přes Střední východ až po Sovětský svaz. Bojovali jako pěšáci, letci, lékaři, parašutisté, tankisté i radisté. Mnozí padli, ale jejich odvaha pomohla vrátit Československu svobodu. Více: www.vhu.cz

1. 9. 20.00

Krajinou přílivu – Libeňská synagoga,

Ludmilina 601/4, Praha 8

Karol Sidon: Dvojí zákon

Divadelní inscenace podle biblického apokryfu Karola Sidona.

Okolo přelomu našeho letopočtu chodil po dnešním Izraeli zvláštní muž. Kázal o lásce, o Bohu a jeho myšlenky našly mezi lidmi řadu příznivců... stejně tak jako kritiků. Společenský rozkol, který svou touhou po změně způsobil, měl nakonec za následek jeho ukřižování. Chtěl změnu, a nakonec pro svůj nový zákon zemřel. Další termín: 2. 9. Více: www.krajinoupřilivu.cz

4. 9. 21.00

Jazz Dock – Jazz & Blues Bar & Café,

Janáčkovo nábřeží 2, Praha 5

David Dorůžka/Robert Fischmann/Martin Novák

Trio kytaristy Davida Dorůžky, flétnisty a zpěváka Roberta Fischmanna a hráče na bicí nástroje a perkuse Martina Nováka vzniklo na sklonku roku 2020 s cílem

tvořit novou hudbu na pomezí world music a jazzové improvizace, která by rozvíjela hudební tradice různých regionů Evropy i Blízkého východu. Jejich debutové album Gilgul získalo cenu Anděl v kategorii Jazz. Více: www.jazzdock.cz

7. 9. 14.00–18.00

Židovské muzeum Praha –

Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

Zpřístupnění Klausové synagogy**u příležitosti Dnů evropského dědictví**

Věděli jste, že Klausová synagoga je největší synagogou pražského Josefova? Navštivte tuto barokní dominantu židovské Prahy u příležitosti Dnů evropského dědictví. Těšit se můžete také na komentované prohlídky, během kterých vás naše šéfkurátorka Michaela Sidenberg seznámí s historií, současností i s plány na oživení tohoto malebného zákoutí u Starého židovského hřbitova. Na své si přijdou i děti, pro které bude po celé odpoledne připraven workshop. / Vstup volný. Více: www.jewishmuseum.cz

7. 9. 15.00

Židovské muzeum Praha –

vnitroblok v Maiselově 15, Praha 1

Swap s přesahem!

Přijďte si vybrat oblečení, doplňky, knihy či jiné drobnosti. Máte doma zachovalé věci, které už nepotřebujete? Přineste je s sebou a dejte jim druhý život! Věci, které si nikdo neodnese, věnujeme organizaci Šatník pro lidi v nouzi. Výtěžek ze vstupného podpoří vznik nového pamětního místa v areálu Starého židovského hřbitova. Během dne si také pochutnáte na výborné kávě. / Vstup dobrovolný. Více: www.jewishmuseum.cz

9. 9. 18.00

Gymnázium Na Pražačce, Nad Ohradou 23, Praha 3

Pravidelný kurz izraelských tanců

Pravidelný kurz izraelských tanců začíná 9. září 2025. Tanec měl v židovském životě vždy důležité místo a izraelské tance na tuto tradici navazují. Zároveň v sobě odrážejí moderní izraelskou hudbu a taneční styly. Kurz je otevřen i úplným začátečníkům, energickou atmosféru si užijí lidé každého věku. Více: www.besamim.cz

11. 9. 19.30

Krajinou přílivu – Libeňská synagoga,

Ludmilina 601/4, Praha 8

Matouš Danzer, Ewa Zembok: Morfium

Multižánrová inscenace vychází ze stejnojmenného románu Szczepana Twardocha o slabém, rozervaném člověku zamotaném do velkých dějinných událostí. Další termíny: 28. a 29. 9. Více: www.krajinoupřilivu.cz

12. 9. 19.00

Švandovo divadlo na Smíchově,

Štefánikova 57, Praha 5

Štýrský/Toyen/Heisler

Komorní hra o nepatřičnosti v prostoru, čase a možná i v těle. Tři výrazné osobnosti předválečné avantgardy, tři nezaměnitelné osudy, a přece tolik společného, že to nemůže být náhoda. Režie: Martina Kinská. Další termíny: 13., 18. 9., 14. a 24. 10. Více: www.svandovodivadlo.cz

14. 9. 15.00

Židovské muzeum Praha – dílna ŽMP,

Maiselova 15, Praha 1

Kreativní dílna pro děti s knihou**Herrmannovic holka**

Klára Dvořáková a Linda Marková představí svou knihu Herrmannovic holka, která citlivě zachycuje příběh statečné holčičky prožívající krásné časy první republiky a temné období 2. světové války. Během kreativní dílny si pak děti vyrobí roztomilého králíčka a kufřík, ve kterém si svého nového kamaráda odnesou domů. Knížka a tvoření pro děti od 5 let. Více: www.jewishmuseum.cz

16. 9. 19.00

Divadlo pod Palmovkou – Zenklova 34, Praha 8

Tomáš Dianiška – 294 statečných

Akční běčko o hrdinech operace Anthropoid, doku-fikční hra podle skutečné události o zákulisí největšího hrdinského činu našich dějin. Inscenace získala Cenu divadelních kritiků za poprvé uvedenou českou hru, Cenu Divadelních novin za tvůrčí počín v oboru činoherní divadlo a několik dalších ocenění. Další termín: 20. 10. Více: www.podpalmovkou.cz

18. 9. 19.00

Jeruzalémská synagoga, Jeruzalémská 7, Praha 1

Večerní komentované prohlídky

Na úvod prohlídek se rozeznějí unikátní varhany pod rukama varhaníka Václava Petera. Více: www.kehilaprag.cz

18. 9. 19.00

Židovské muzeum Praha –

Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1

Inspirativní příběhy židovských žen:**Hebrejky a Židovské hrdinky**

Beseda o výjimečných ženách židovské historie, mytologie i současnosti s Janem Fingerlandem, autorem knihy Hebrejky, a Pavlínou Šulcovou, ředitelkou Centra paměti a dialogu Bubny, které na jaře vydalo svou první překladovou publikaci Židovské hrdinky. Zatímco Fingerland ve své knize mapuje osudy biblických žen a proměny jejich výkladů napříč staletími, Židovské hrdinky nabízejí pestrú mozaiku 120 portrétů žen z celého světa – věřících i sekulárních, známých i opomíjených, jejichž životy utvářely židovskou i světovou kulturu. Besedu doplní audiovizuální ukázky a také ochutnávka pokrmů, které připraví

Alžběta Glanzová a Karolina Kašiová podle historické kuchařky Fanie Lewando – jedné z žen, jejíž příběh kniha Židovské hrdinky rovněž připomíná. Více: www.jewishmuseum.cz

18.9. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Mark St. Germain: Poslední sezení u doktora Freuda

Psychoanalytické konverzační drama na téma Bůh, sex a smysl života. C. S. Lewis, autor Letopisů Narnie, je pozván na návštěvu k legendárnímu průkopníkovi psychoanalýzy Sigmundu Freudovi. Je právě 3. září 1939. Režie: Radim Špaček. Další termín: 24. 10. Více: www.reznicka.cz

19.9. 19.00

Divadlo pod Palmovkou, Zenklova 34, Praha 8

Stefano Massini: Projekt Manhattan

Znepokojivá a černě komediální hra o zrodu atomové bomby a morálních dilematech vědců, kteří ji sestrojili. V roce 1938 prchají maďarští židovští fyzici z Evropy a v exilu se snaží předběhnout Hitlera ve vývoji ničivé zbraně. V čele amerického týmu stojí Robert Oppenheimer – muž, který si plně uvědomuje, co jejich objev může způsobit. Jak se rozhodnout, když věda může zároveň zachránit i zničit svět? Další termíny: 22., 30. 9., 8. a 23. 10. Více: www.podpalmovkou.cz

20.9.–10.10.

Krajinou přílivu – různé lokace

David Kumermann: Libeň

Výstava fotografií Davida Kumermanna ve výlohách a veřejném prostoru kolem Rokytky představuje Libeň očima fotografa, který tuto čtvrť sleduje přes dvacet let. Výběr snímků

vznikl organicky z tisíců záběrů a zaměřuje se na každodenní situace a vztah lidí k místu, ve kterém žijí. Kurátorem výstavy je Simeon Hudec. Více: www.krajinoupřilivu.cz

20.9. 14.00

Divadlo Na zábradlí – Anenské náměstí 5, Praha 1

Franz a kavka

Pohádkový kabaret pro intoše od 4 let. Divadlo Na zábradlí na Eliadově knihovně. Více: www.nazabradli.cz

20.9. 19.00

Zažít Libeň jinak/Krajinou přílivu – Libeňská synagoga, Ludmilina 601/4, Praha 8

Kazatel: Přemysl Pitter

Repríza představení o Přemyslu Pitterovi, humanistovi, protestantském kazateli, spisovateli a publicistovi. Po druhé světové válce, navzdory divoké touze některých Čechů po pomstě na Němcích, zorganizoval projekt Akce Zámky pro židovské, německé i české děti, bez ohledu na národní či rasový původ. Práce, přístup a myšlenky Přemysla Pittera nás v dnešní době nutí se znovu zamyslet nad pojmy jako národ, nacionalismus, pacifismus, evropanství, emigrace či solidarita. Režie: Jakub Gottwald. Vstup zdarma. Více: www.krajinoupřilivu.cz

23.9. 16.00

Foyer Café, hlavní nádraží v Praze, Wilsonova 300/8, Praha 2

Benjamin Abeles: Homo liberitas

Slavnostní přivítání audiodramatu Benjamin Abeles: Homo liberitas. Dílo ze série Navzdory připomíná osud židovského chlapce, který unikl nacismu a stal se vědcem. Benjamin Abeles (1925–2020), rodák z Karlových Varů, se

stal průkopníkem polovodičového výzkumu v USA. Spolupracoval s NASA na generátorech pro sondy Voyager. Odpolednem vás povede Vladimír Kroc. Více: www.foyercafe.cz

24.9. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Christopher Hampton: Jeden německý život

Intenzivní monolog ve strhujícím podání Kateřiny Macháčkové. Ignorance, kariérismus, alibismus a neochota převzít vlastní odpovědnost. Vzpomínky Brunhilde Pomselové, Goebbelsovy sekretářky, nám dávají možnost nahlédnout do banality zla. Režie: Radim Špaček. Další termín: 9. 10. Více: www.reznicka.cz

25.9. 19.00

Divadlo v Dlouhé, Dlouhá 727/39, Praha 1

Tomáš Jarkovský, Jakub Vašíček: Golem

Vydejte se s námi na výlet po stopách legendy o pražském Golemovi. V hudebně-divadelní koláži budeme bloudit staletími a vyprávět příběh pražské židovské komunity, která tolik přispěla k jedinečnému genu loci i kulturnímu bohatství tohoto města. Další termín: 21. 10. Více: www.divadlovdlouhe.cz

25.9. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Marc Delaruelle: Věčná milénka Alma Mahlerová

Chytře vystavěný příběh rozhovoru dámy a jejího nakladatele, který se noří do neuvěřitelných vztahových peripetií slavné múzy a jejich ještě slavnějších mužů. Alma, která čelila dvěma světovým válkám i sama sobě, vás vtáhne a nepustí. Režie a výběr hudby: Peter Gábor. Další termín: 22. 10. Více: www.reznicka.cz

26.9. 19.00

Národní divadlo, Národní 2, Praha 1

Andrej Kajdanovskij, Hans van Manen, Eyal Dadon: Sarkasmy (Sarcasms)

Inszenace představující tři díla současného tance. Součástí je Katastrof, ve kterém se nadějný izraelský choreograf Eyal Dadon zabývá hranicí mezi řádem a chaosem, mezi kontrolou a její ztrátou. Zkoumá, jak člověk reaguje v obtížných situacích, které ho zatěžují. Nechá se zdeptat, nebo pojme složitou zkušenost jako příležitost k růstu? Další termíny: 27. 9., 4. a 11. 10. Více: www.narodni-divadlo.cz

26.9. 19.00

Švandovo divadlo na Smíchově, Štefánikova 57, Praha 5

Šoa

Příběh dvou lidí, kteří se ocitli na stejných místech a prožili podobné tragédie, a přesto se nikdy nepoznali. Jejich životní cesty se prolínaly a mijely – oba přežili Terezín, Osvětim, pochod smrti i poválečné křivdy. Skutečný příběh sportovce Miloše Dobrého a herečky Hany Pravdové o tom, jak přežít nacistické peklo. Režie: Daniel Hrbek. Další termín: 10. 10. Více: www.svandovodivadlo.cz

MODERNÍ
IZRAELSKÁ HUDBA
POHYB
ZÁBAVA

**IZRAELSKÉ
TANCE**

ÚTERÝ

18:00 - 21:00 HOD.

Gymnázium
Na Pražačce
Nad Ohradou 23, Praha 3

www.besamim.cz

28.9. 13.00

Židovské muzeum Praha – informační centrum, Maiselova 15, Praha 1

Komentovaná procházka Josefem s architektem Zdeňkem Lukešem

Architekt Zdeněk Lukeš vás provede bývalým židovským ghettem a představí proměnu jeho urbanismu v posledních desetiletích. Během procházky také zjistíte, jak se v prostoru mísí minulost s přítomností. Více: www.jewishmuseum.cz

29.9. 19.30

Divadlo v Řeznické, Řeznická 17, Praha 1

Mark St. Germain: Relativita

Autor staví svůj příběh na dramatické spekulaci a fiktivním setkání Alberta Einsteina a jeho dospělé dcery Lieserl. Einsteinovi se skutečně předtím, než se oženil se svou první ženou Milevou, v roce 1902 narodila dcera, která ale už v roce 1904 záhadně zmizela. Režie: Miroslav Táborský. Další termín: 23. 10. Více: www.reznicka.cz

30.9. 19.00

Židovské muzeum Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR – Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1

Daleko od Prahy: Holokaust na Moravě

V rámci debaty o holocaustu na území protektorátu Čechy a Morava bývá pozornost věnována zejména osudu židovské komunity v Praze. Méně známý je však příběh moravských Židů, kteří čelili krutému pronásledování a útlaku už v počátcích nacistické okupace. Přednáška amerického historika Benjamina Frommera přiblíží specifický vývoj na Moravě a nabídne srovnání s děním v Čechách. Akce proběhne v angličtině se simultánním tlumočením do češtiny. Více: www.mua.cas.cz

BRNO

28.8.2025–30.8.2026

ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila, Drobného 299/26

Rabi Feder Superhero

Výstava originálním komiksovým pojetím Petry Goldflamové Štětínové přibližuje život a odkaz rabína Richarda Federa (1875–1970), klíčové osobnosti poválečné obnovy židovského náboženského života v Československu. Federova neokázalost a morální autorita z něj činí skutečného „superhrdinu“ své doby. Expozice propojuje historickou autenticitu s výtvarnou stylizací a nabízí jedinečný pohled na významnou duchovní osobnost 20. století. Hlavní kurátorky: Barbora Dočkalová, Markéta Brhlíková. Více: www.stetl.cz

28.8.–5.10.

ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila, Drobného 299/26

Rabi Feder Superhero: kresby Petry Goldflamové Štětínové a Oto-Antonína Goldflama

Výstava originálních kreseb vytvořených pro dlouhodobý projekt Rabi Feder Superhero, který je k vidění v prvním patře Arnoldovy vily. Autory vystavených prací jsou výtvarnice Petra Goldflamová Štětínová a Oto-Antonín Goldflam, student překladatelství a občasný ilustrátor. Svéráznou formou zpracovali klíčové momenty života rabína Richarda Federa, tichého hrdiny v modlitebním plášti. Více: www.stetl.cz

27.8.–30.9.

ŠTETL, Gymnázium Přírodní škola – Institut Paměti národa, Radnická 10

Srdce je oheň

Výstava představuje výsledky celostátní literárně-výtvarné soutěže „Srdce je oheň“, kterou vyhlásila Židovská obec Brno a Centrum židovské kultury ŠTETL ve spolupráci s Gymnáziem Přírodní škola. Desítky žákovských týmů z celé ČR vytvořily originální časopisy inspirované tvorbou dětí internovaných v terezínském ghetu. Více: www.stetl.cz

28.8.–31.10.

ŠTETL – Vila Löw-Beer, Drobného 297

Nansenovy děti

Výstava Nansenovy děti mapuje osudy čtyř desítek československých dětí, které díky organizaci Nansenhjelpen našly v době druhé světové války útočiště v Norsku. Výstava Nansenovy děti vychází z původní výstavy Evy Keckové s názvem Nansenova nadace. Nečekaná záchrana ze severu, realizovaná v rámci Roku smíření Okrašlovacím spolkem pro Lomnici a okolí. Více: www.stetl.cz

27.8.–30.9.

ŠTETL – Institut Paměti národa, Radnická 10

HAGIBOR – místo naděje

Výstava Hagibor, místo naděje představuje výtvarná díla obyvatel Domova sociální péče Hagibor, který dnes navazuje na více než stoletou tradici péče o potřebné v rámci pražské židovské komunity. Místo, které ve 20. století prošlo řadou dramatických proměn – od chorobince přes útočiště pro židovské děti za okupace až po poválečný internační tábor – se dnes znovu stalo prostorem důstojnosti, podpory a tvořivosti. Kurátorky: Alena Pavelková, Zuzana Hypšová. Více: www.stetl.cz

4.9. 14.00

Malý Mehrin, Vídeňská 14, Brno

Hlasy

Zahájení audiovizuální výstavy dopisů z období holocaustu. Přijďte se seznámit s hlasy, které reprezentují pět moravských příběhů pomocí AI technologií. Výstupy jejího zpracování dobových zdrojů jsou doplněné o historický kontext všech příběhů a rozhovory s potomky autorů dopisů. Kromě

audiovizuálních prvků budou vystaveny i originální dopisy a kresby. Samostatnou část expozice tvoří komentář Františka Flodera o limitech práce s AI technologiemi v této výstavě. Autorkou výstavy je historička Táňa Klementová. Více: www.malymehrin.cz

8.9. 19.00

Národní divadlo Brno – Mahenovo divadlo, Malinovského nám. 1

Alena Mornštajnová: Hana

Dramatický a napínavý bestseller Aleny Mornštajnové na jevišti! Uhrančivé osudy tří žen a jednoho století se odehrávají v působivé scénografii s kompletním činoherním souborem a s uchvacujícím hereckým výkonem hlavní představitelky. Režie: M. Glaser. Další termíny: 30. 9. a 1. 11. Více: www.ndbrno.cz

10.9. 17.00

Malý Mehrin, Vídeňská 14, Brno

Komentovaná prohlídka stálé expozice v Malém Mehrinu

Ve sklepních prostorách Vídeňské 14 se tak trochu ukrývá naše stálá expozice, která se věnuje židovské historii na Moravě. Pokud si chcete rozšířit poznatky o této historii, případně se více dozvědět o okolnostech a podrobnostech vzniku výstavy, máte příležitost. Ředitel Nadačního fondu Mehrin Martin Reiner povede komentovanou prohlídku této výstavy rozšířenou o informace, které ve výstavě nejsou zmíněny. Vstupné dobrovolné. Více: www.malymehrin.cz

17.9. 17.00

ŠTETL, Muzeum města Brna – Arnoldova vila, Drobného 299/26

Rabi Feder Superhero – komentovaná prohlídka výstavy

Kurátorky Markéta Brhlíková a Barbora Dočkalová během prohlídky přiblíží vznik i koncepci výstavy, jejíž komiksové pojetí zachycuje život a odkaz rabína Richarda Federa. Historický kontext a odborný pohled doplní historička Židovské obce Brno Alena Mikovcová. Více: www.stetl.cz

18.9. 18.00

Národní divadlo Brno – Divadlo Reduta, Zelný trh 313

Sivan Ben Yishai: Like Lovers Do (Paměti Medúzy)

Medúza byla v řeckém mýtu potrestaná za znásilnění, jehož se na ní dopustil bůh Poseidon. Zdá se to nelogické, ale je to tak. V posledních letech slouží mýtus umělcům po celém světě jako látka, skrze niž se dá hovořit o sexualizovaném násilí a násilí v partnerských vztazích, a stejně se motivu Medúzy chápá i dramatička německojazyčného prostoru a izraelských kořenů Sivan Ben Yishai. Režie: Aminata Keita. Další termín: 23. 10. Více: www.ndbrno.cz

HRADEC KRÁLOVÉ

4. 9. 21.00

Klicperovo divadlo, Dlouhá 99/9, Hradec Králové

Alena Mornštajnová: Hana

Nová dramatisace bestselleru Aleny Mornštajnové psaná přímo pro Klicperovo divadlo. Je zima roku 1954 a devítiletá Míra se přes zákaz rodičů vypraví sjíždět řeku na ledových krách. Spadne do vody a je za to potrestána tím, že na rodinné oslavě nedostane zákusek. Tato nevinná příhoda z dětství však pro Miru znamená zásadní životní zvrat. Více: www.klicperovodivadlo.cz

24. 9. 20.45

Klicperovo divadlo, Dlouhá 99/9, Hradec Králové

Kafka (Is Not Dead)

Autorská inscenace podle povídek, deníků a dopisů Franze Kafky, v jejímž středu stojí mladý muž, vypravěč a zároveň hlavní postava svého příběhu. Spolu s mnoha barvitými figurkami, které tvořily jeho skutečný a literární svět, ukazují, že Kafkovu dílo není jen „depka pro intelektuály“. Humor, nadsázka, němá groteska, zpěv, to vše provází Kafku na jeho putování po vlastním životě. Ale není to životopis, spíš autobiografický průzkum s lehkým dotekem šantánu a revue. Napříč stoletím se Kafkova slova zarývají až pod kůži, protože Kafka Is Not Dead. Režie: Marián Amsler. Více: www.klicperovodivadlo.cz

LIBEREC

17. 9. 19.00

Divadlo F. X. Šaldy – Malé divadlo, Zhořelecká 344/5, Liberec

Petr Jarchovský, Jiří Janků, Petr Svojtka: Musíme si pomáhat

Komediální a současně i dramatický příběh hrdinů proti své vůli, odehrávající se během posledních let druhé světové války na českém maloměstě okupovaném Němci, je chytrou a zábavnou sondou do nitra české národní povahy. Hra vznikla podle úspěšné filmové předlohy Jana Hřebejky a Petra Jarchovského a velmi originálním způsobem dává konkrétní obsah pojímům hrdinství i zbabělosti. Další termíny: 30. 9., 3., 29. 10., 11., 13. 11., 5. a 12. 12. Více: www.saldovo-divadlo.cz

PLZEŇ

8. 6.–31. 10.

Velká synagoga, sady Pětatřicátníků 11, Plzeň
Výstava Hermit Plasy 1993–1999

Výstava fotografií zachycujících mezinárodní umělecká sympozia pořádaná v průběhu 90. let v klášteře v Plasích u Plzně. Na fotografiích bude představen průběh sympozií, vznikající díla, doprovodné akce, tvořící

umělci i jedinečná atmosféra. Výstava připomene tuto jedinečnou, zásadní a významnou událost. Více: www.zoplzen.cz

TEREZÍN

12. 6.–30. 9.

Památník Terezín, výstavní prostory IV. dvora Malé pevnosti, Terezín

Martin Tomášek: Výstava soch a obrazů

Martin Tomášek je v severočeských Teplících žijící výtvarník, jehož umělecká činnost zahrnuje sochařství, malbu, grafiku, hudbu a performance. Věnuje se širokému spektru experimentálního uměleckého vyjádření a pravidelně vystavuje jak v rámci samostatných, tak kolektivních výstav, přičemž je za svou tvorbu držitelem mnoha ocenění z oblasti alternativní kultury. Je zakladatelem dvou galerií – Vojtěcha Preissiga ve

Světlci u Bílíny a dnes již zaniklé Galerie Teplický Šlauch. Více: www.pamatnik-terezin.cz

21. 9. 14.00 a 17.00

Divadlo F. X. Šaldy, Památník Terezín

Hans Krása, Antonín Dvořák, Leoš Janáček: Cesta

Hlavním pilířem inscenace Divadla F. X. Šaldy je dětská opera Hanse Krásy Brundibár, která měla v roce 1943 premiéru v terezínském ghettu. Představení začne na prostranství před budovou Jízdárny v Terezíně, kde zazní skladba L. Janáčka Kačena divoká. Poté diváci vstoupí do budovy, kde zhlédnou operu Brundibár Hanse Krásy. Následně před budovou Kavalír 8 uvidí taneční intermezzo na píseň Bugatti step od Jaroslava Ježka. Cesta končí tam, kde začala – v Jízdárně, kterou zaplní Dvořákovy oratorium Stabat Mater. Více: www.saldovo-divadlo.cz

NOVOROČNÍ BENEFICE

& 25 let

Nadačního fondu
obětím holocaustu

čtvrtek 18. září 2025 19 hodin

Klausová synagoga, U Starého hřbitova 3a, Praha 1

ŠIRAT HAJAM Orchester Lauderových škol

MACKIE MESSER KLEZMER BAND

moderují Soňa Beaumont a Jiří Valeš

novoroční slovo vrchního zemského rabína Karola Efraima Sidona

troubení na šofar

program pro děti s madrichy z Federace židovských obcí v ČR

jablka s medem a další simanim

TOMBOLA

Vstupné dobrovolné. Výtěžek bude věnován na péči o přeživší šoa.

Potřebnou péči podpořte zasláním
finančního daru na účet veřejné sbírky:
2113642498/2700, UniCredit Bank. Děkujeme!

fondholocaust.cz

Místo si rezervujte na beneficeNFOH@seznam.cz nebo 224 261 615, kapacita je omezena.

Sladká chala

(recept šéfredaktorky Maskilu)

Na oslavu Roš ha-šana se pečte sladká chala, kterou ještě spolu s jablky namáčíme do medu. Díky tomu bychom si měli zajistit hezký rok. My ji doma pečeme každý šábes – pro sichr, aby nás štěstí neopustilo.

Ingredience

8 g sušeného droždí
100 ml vlažné vody
85 g + 1 lžice medu
80 ml / 74 g olivového oleje
3 vejce
530 g hladké mouky
1 hrnek rozinek
1 a ½ lžičky soli

Postup

1. Smíchejte droždí se lžící medu a zalejte 100 ml vlažné vody. Nechte stát, dokud nezačne směs bublat.
2. Do velké mísy si mezitím odměřte olivový olej, med, tři žloutky a dva bílky.
3. Až vám směs s droždím v hrnečku pěkně nabublá, přidejte ji do mísy a vše promíchejte.
4. Pokud máte robota s hnětacím hákem, přesejte do směsi mouku se solí, promíchejte a na nejnižší rychlosti ho nechte pracovat 5–8 minut. K hnětení můžete použít i ruční mixér s hnětacími metlami anebo na to jít pěkně ručně. V tomto případě, ale doporučuji těsto zpracovávat přibližně 10 minut, nebo dokud nebude těsto krásně hladké a pružné.
V této fázi můžete při hnětení v duchu vyslovit nějaké přání nebo modlitbu, které se vám podle tradice splní.
5. Když už se těsto nelepí (podle vlhkosti vzduchu a druhu mouky budete možná muset ještě trochu mouky do těsta přisypat), přidejte rozinky a rovnoměrně je zapracujte.

6. Hotové těsto lehce potřete olejem a zakryjte utěrkou nebo fólií a dejte kynout na teplé místo alespoň na dvě hodiny nebo dokud nezdvoujnásobí svůj objem.
7. Až těsto dostatečně nakyne, přendejte ho na lehce pomoučený váh, ještě jednou ho chvíli prohnětte a rozdělte na dvě poloviny. Z každé půlky spleťte jednu chalu. Ta novoroční bývá kulatá.
8. Chaly přesuňte na pečicím papírem vyložený plech a nechte kynout další hodinu.
9. Vykynuté chaly potřete bílkem a pečte 10 minut ve střední troubě vyhřáté na 190 °C. Poté snižte teplotu na 150 °C a dopečte, dokud není povrch krásně zlatohnědý.

Doporučený playlist:

Yonatan Razel, *The Live Album*, 2025

maskil

VĚSTNÍK MASKIL – registrace MK ČR č. E 14877.
Vydává židovská kongregace Bejt Simcha,
přidružený člen Federace židovských obcí v ČR,
Maiselova 18, 110 00 Praha 1,
IČO: 61385735.

Maskil vychází za laskavé podpory Ministerstva
kultury ČR, Nadačního fondu obětem holocaustu
(NFOH) a Evropské unie progresivního judaismu.

Podpořte časopis MASKIL!

Číslo účtu: 86–8959560207/0100
Variabilní symbol: 03

ŠÉFREDAKTORKA: Radka Lím Labendz
REDAKCE: Michal Spevák, Lubor Falteisek,
Anna Marie Vančurová.
REDAKČNÍ RADA: Jan Fingerland, Fedor Gál,
Tomáš Novotný, Pavlína Šulcová, Martin Šmok,
Pavel Vrátný
KOREKTURY: Luděk Skok.
GRAFICKÁ ÚPRAVA A SAZBA: Studio Designiq.
TISK: GRAFOTECHNA PLUS, s. r. o.
ISSN: 2570–6373
E-MAIL: redakce@maskil.cz
Uzávěrka tohoto čísla 29. 8. 2025.